

LETO XXIV. Štev. 43
IZDAJA IN TISKA
GASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIČ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 19 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVljena 4. OKTOBRA
1944 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANCI
STI 2 - BORBO -

Ocena uspehov in problemov osnova priprav na volitve

Stane Kavčič o osnovnih nalogah sindikalnih organizacij v pripravah na volitve delavskih svetov

Ljubljana, 19. febr. Danes dopoldne so se sestali v Domu sindikatov predstavniki občinskih in okrajnih sindikalnih svetov na posvetovanje o pripravah na volitve delavskih svetov, ki so bile razpisane nedavno tega. Posvetovanje je vodil predsednik sindikatov Slovenije Stane Kavčič. V uvodu je nakazal nekatere osnovne naloge, ki sodijo v predvolilno delo sindikalnih organizacij.

V prvi skupini problemov bi bilo treba v okviru kolektivov obravnavati vsesplošen gospodarski napredek. V splošni volilni

agitaciji bomo sicer govorili o povečani proizvodnji, o povečanju narodnega dohodka, o številu zaposlenih, o doseženih rezultatih na področju socialnega zavarovanja itd. Toda v kolektivih pa bi bilo treba vse te stvari konkretno obravnavati. Delavski sveti naj bi v pripravah na

delavskega samoupravljanja preveč idealizirali. Nesporno je sicer, da so ti organi upravičili vsako pričakovanje in dosegli ogromne uspehe. Toda še vedno jih ne moremo idealizirati in misliti, da je vse, kar so storili, povsem pravilno. Prav to je treba v pripravah na volitve oceniti.

Drugo mnenje, ki je prav tako napačno, pa je, da je delavsko samoupravljanje nekakšna avtonomna, neposredna delavska demokracija, ki je zaprt v svoj lasten okvir, kamor se sindikati ne bi smeli dosti vmešavati. Od tod tudi zmotna mišljenja, da je sindikat sprito delavskega samoupravljanja nepotreben, kar pa je popolnoma nepravilno. Sindikalna organizacija mora biti sestavni del celotnega družbenega delavskega mehanizma, ne pa nekaj povsem ločenega. Tudi ta stališča bo treba ocenjevati in jih postaviti na novo mesto pred volitvami.

Tovariš Kavčič je zatem govoril še o konkretnih problemih, ki jih bo treba v času predvolitvami novih delavskih svetov dobro oceniti in urediti, kot na primer materialni problemi, ki so povezani s tarifnimi pravilniki, normami, delitvijo stanovanj, dalje neposredni demokratični odnosi, vprašanja zaključnih računov in drugo.

MACMILLAN V SPODNJEM DOMU

Priprave so neogibne

za uspeh sestanka na najvišji ravni — Glavni predmet razgovorov: razorožitev v najširšem smislu

London, 19. febr. (Tanjug). — Predsednik vlade Harold Macmillan je noč, ko je začel dvodnevno debato v Spodnjem domu, izjavil, da se zavzema za konferenco najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda s pogojem, da bo obrodila uspeh. Pripomnil je, da je bil dosežen pomemben napredek z izmenjavo pism med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo.

Macmillan je menil, da so za sestanek na najvišji ravni potrebne priprave neogibne, glavna stvar, o kateri bi se morali razgovarjati, pa je razorožitev v najširšem smislu. Izrazil je tudi prepričanje, da je moč na tem področju doseči določen uspeh, pri tem pa je treba obdržati ravnotežje med Vzhodom in Zahodom.

Ko je govoril o številnih predlogih in ponudbah, naj bi Velika Britanija prevzela vodstvo v za-

Predstavniki rudarjev iz Raše pri našem predsedniku

Beograd, 19. febr. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je ob 150-letnici Istrskih rudnikov Raša sprejel predstavnike delavskega sveta tega rudnika Antona Peruška in predsednika sindikalne organizacije Josipa Černula, ki sta sporočila predsedniku Titu pozdrave svoje kolektiva in ga potem, ko sta ga seznanila s programom proslave, zaprosila, naj bi se udeležil proslave tega pomembnega jubileja. Ker predsedniku Titu ni bilo moč ugoditi tej želji rudarjev Raše, je prek njihovih predstavnikov poslal vsem članom kolektiva priske pozdrave in najboljše želje ter obljubil, da jih bo ob prvi priložnosti obiskal.

ODGOVOR PREDSTAVNIKA DRŽAVNEGA SEKRETARIATA ZA ZUNANJE ZADEVE
UREDNIKU TANJUGA

Pomanjkanje dobre volje

Nezadovoljiv odgovor francoske vlade na zahtevo jugoslavije po vrnitvi zaplenjenega tovora in odškodnini — Naša vlada bo proučila nadaljnje ukrepe za zaščito svojih koristi

Beograd, 19. febr. (Tanjug). Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Jakša Petrić je na vprašanje zunanje-političnega urednika Tanjuga v zvezi z odgovorom francoske vlade na noto jugoslovanske vlade zaradi incidenta z ladjo "Slovenija" odgovoril:

"Jugoslovanska vlada je v prosti notiz z dne 27. januarja spri-

Plodno sodelovanje

znanstvenih akademij Jugoslavije ter Poljske in Sovjetske zveze

Beograd, 19. febr. Na zasedanju našega Akademskesa sveta, ki je bilo danes v Beogradu, so obravnavali izpolnjevanje nedavnih sklenjenih sporazumov v našem znanstvenem sodelovanju ter izmenjavanju znanstvenih delavcev s Poljsko in Sovjetsko zvezo. Na podlagi tega sporazuma, ki je bil sklenjen lani med našim Akademskim svetom in Poljsko akademijo znanosti, je bilo doslej izmenjanih kakih 50 znanstvenih delavcev z raznih znanstvenih področij obeh dežel. Na zasedanju so ugotovili, da je izmenjava s Poljsko rodila zelo lepe sadove, o čemer pričajo tudi soglasne izjave znanstvenikov

obeh dežel. Letos bo izmenjanih približno toliko znanstvenikov kakor lani.

Obsežno izmenjavo znanstvenih delavcev določa tudi drugi sporazum s Sovjetsko zvezo. V načelu bo po 20 znanstvenikov iz obeh dežel lahko obiskalo znanstvene inštitute Jugoslavije in Sovjetske zveze, verjetno pa se bo njih število še povečalo. Sporazum z Akademijo znanosti ZSSR določa še nekatere druge oblike znanstvenega sodelovanja.

Na današnjem zasedanju so proučili tudi nadaljnje delo Akademskesa sveta glede na novi zakon o znanstvenem delu.

Preprečiti že v začetku

Včeraj objavljeni odlok Zveznega izvršnega sveta o evidenci in kontroli cen ni ukrep, po katerem bi organi državne uprave zdaj določali cene ali kakor dostikrat pravice proizvajalcev, sindikati pa gospodarska literatura, da bi "cene zamrzavale" na določeni višini, kakor ukrepa mnoge vlade na svetu. Nasprotno, smisel odloka je v tem, da bi pravočasno spoznali in odstranili vzroke, ki bi ugnili vplivati na naraščanje cen, in drugič, da politika cen ne bo samo stvar enega kolektiva, boljše rešeno njegovega komercialnega oddelka, kar se v praksi dostikrat dogaja, marveč da se z njo ukvarjajo in jo usmerjajo tudi družbene organizacije, združbe in zbornice (torej organizacije proizvajalcev), sindikati pa tudi komune. Družbena kontrola cen naj prepreči razna pretiravanja in tako pospeši delovanje prostega trga. Ta odlok in praksa, ki mu bo sledila, ne posegata v načela delavskega samoupravljanja in tržnega gospodarstva, marveč nasprotno, upoštevata načela delavskega samoupravljanja in tržnega gospodarstva.

Začetek letošnjega leta kaže, da so na primer posamezna podjetja preveč širokogrudno kalkulirala nove cene svojih proizvodov, in sicer zvišane, čeprav v resnici niso imela vseh elementov, da bi sploh realno določala cene (kakoli vseh instrumentov razdelitve sploh še nimamo). Nadaleje se je pokazalo, denimo pri tekstilnih izdelkih, da bi sleherni zvišanje cen spravilo sama tekstilna podjetja prej ali slej v neroden položaj, ker je predvidena tako velika proizvodnja tekstilij (surovine so zagotovljene), da bi tekstilci nedvomno imeli težave s prodajo svojih izdelkov.

Evidenca in kontrola cen naj omogočita mirnejše in bolj vsestransko spoznavanje slehernega gibanja cen. Odlok natančno predvideva postopek v tem oziru. Družbena kontrola nad cenami torej ne pomeni, da bodo zdaj državni organi določali cene, toda to spet ne pomeni, da se bo našteto socialistično gospodarstvo, kakršno je naše, odreklo upravnim ukrepom, če so le-ti koristni in v danem trenutku nujno potrebni. Zvezna ljudska skupščina je dala organom državne uprave pooblastila prav na tem področju. Lansko leto nam je prineslo izredno pomembne uspehe: povečanje proizvodnje in gospodarske dejavnosti nasploh preko pričakovanja, zboljšanje standarda, krepitev delavskega samoupravljanja in komun, in kar je še posebno važno, nadaljnjo stabilizacijo trga, kar je glavni pogoj za bolj harmonično gibanje gospodarstva v celoti. To pa bo bistvo naše politike tudi v prihodnje. Namen predloženejšega odloka Zveznega izvršnega sveta je prav v tem, da tudi v prihodnje zagotovi takšno gibanje gospodarstva in da prek družbenega vpliva takoj v začetku prepreči nekatere anomalije in pretiravanja.

volitve pripravili jasne analize uspehov podjetja, ki bi jih potem le-ti posredovali tudi kolektivom. Gre torej za ekonomsko analizo doseženih rezultatov vsakega posameznega kolektiva, kajti še vsi živimo preveč pod vtisom tega, kaj še potrebujemo, pa premalo pod vtisom tistega, kar je že napravljeno.

Predsednik Kavčič je dejal, da je to sicer prav in razumljivo, ker to spodbuja in odpira perspektivo. Prav tako pa so potrebne tudi ocene in prikaz doseženih uspehov. Skratka pred kolektivom bi bilo treba povedati to in to smo dosegli, takšni in takšni pa so naši načrti za prihodnost.

Drugo, kar pa bi bilo treba pred volitvami temeljito proučiti, pa je kritična analiza položaja v vsakem posameznem podjetju. Kritično je treba oceniti obstoječe razmere in ne govoriti samo o socializmu nasploh in socialističnih odnosih ter to spreminjati v neko splošno parolo. Treba je oceniti mišljenja, ki se slišijo v kolektivu ter ugotoviti, katera so pravilna in katera niso ter utemeljiti zakaj niso pravilna. Iz politične analize odnosov v kolektivu bi moral izhajati nadaljnji program za delo.

Stane Kavčič je zatem govoril, da je treba odpraviti nekatere napačna gledanja na odnose med sindikati in organi delavskega samoupravljanja. Tu gre za dve napačni mnenji, je dejal. Prvo je, da včasih delo organov

Pred pocenitvijo živine in mesa

Mesarska podjetja pričakujejo pocenitev prašičev v 14 dneh — Znižani so koeficienti za živino in meso

Razne okolnosti, zlasti smotrno povezani administrativni in ekonomski ukrepi, ki pospešujejo delovanje tržnega mehanizma v smeri znižanja cen, upravičujejo v zadnjem času pričakovanje, da bo prav kmalu prišlo do preobrata na živinskem trgu. To pričakovanje ni nerealno. O tem nam priča sklep mesarskih podjetij in mesne industrije, da se bodo v prihodnjih 14 dneh vzdržali nakupov živine, zlasti prašičev, kar pričakujejo, da bodo pozneje prašiče lahko ceneje kupovali. V tej prehodni dobi pa bodo še prodali drago zalogo mesa in mesnih izdelkov.

Ce hočemo analizirati vzroke sedanjih visokih cen, zlasti prašičev, ki se v zadnjem času gibljejo od 250 do 270 din za kilogram žive teže, tedaj moramo poseči nazaj v zimo 1956-57, ko je cena prašičev padla celo pod 150 din. Takrat so morali rejci ustaviti rejo, ker se jim nadaljnja reja ni splačala ob takratnih

visokih cenah koruze. Velik presežek ponudbe smo morali v prvih mesecih lanskega leta izvoziti na tuja tržišča. Vse to je imelo za posledico, da je številčno stanje prašičev padlo za eno četrtino. Takrat je razmerje med ceno koruze in ceno prašičev zdrknilo na 1:4, medtem ko se šteje, da so pogoji za rejo ugodni, kadar se giblje to razmerje med 1:8 in 1:7.

Ob zmanjšani reji pa se je to razmerje med lanskim letom naglo spremenilo. Cene prašičev so se začele mčno dvigati, jeseni pa je začela hkrati popuščati cena koruze. Tako je danes razmerje med ceno koruze in ceno prašičev zelo ugodno in za povečanje reje izredno stimulativno. Lani smo imeli rekordno letino koruze, večjo kakor kdajkoli pred vojno in po vojni, hkrati pa tudi rekordni pridelek krompirja. V Sloveniji smo pridelali skoraj še

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vukmanović pri Gomulki

Varšava, 19. febr. (Tanjug). Prvi sekretar CK PZDP Wladislaw Gomulka je sinoči sprejel podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Svetozarja Vukmanovića.

Wladislaw Gomulka

viča, ki se mudi te dni v Varšavi kot vodja gospodarske delegacije s poljskimi vladnimi predstavniki razgovarja o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema deželama. S podpredsednikom Vukmanovićem je bil pri Gomulki tudi jugoslovanski veleposlanik v Varšavi Rato Dugonjić. Razgovorov, ki so potekali v prisrčnem in prijateljskem vzdušju, so se udeležili člani Politbiroja CK PZDP Juzef Cyraniewicz, Edward Ochab in Jerzi Morawski.

Trgovinski sporazum z Mongolijo

Beograd, 19. febr. (Tanjug). V Beogradu je bil danes podpisan prvi trgovinski in plačilni sporazum med Jugoslavijo in Mongolijo. Sporazum, ki predvideva medsebojno trgovinsko menjavo blaga v vrednosti 1,2 milijona dolarjev. Jugoslavija bo iz Mongolije uvozila razne kmetijske pridelke, dobavila pa ji bo razno blago za široko potrošnjo. V poročilu, ki so ga objavili po podpisu sporazuma, je rečeno, da bo sporazum omogočil nadaljnji razvoj gospodarskih odnosov med obema deželama.

SOVJETSKI KOMENTAR RAPACKIJEVE POBUDE

POLJSKI NAČRT

bi olajšal sprejem radikalnejših ukrepov na področju razorožitve

Moskva, 19. febr. (Tanjug). Na današnjem sestanku z novinarji je predstavnik vlade Iljičev govoril o jedrski demilitarizaciji Srednje Evrope. Med drugim je dejal, da se morajo države, katerih vojske so oborožene z atomskimi min raketnim orožjem, zavzeti, da bodo spoštovale status demilitariziranega področja. Sovjetska vlada je dotlej, dokler ne bo sklenjen sporazum o popolni prepovedi atomskega orožja in o jedrski razorožitvi vseh držav, pripravljena prevzeti to obveznost, če bodo enako storile tudi ameriška, britanska in francoska vlada. SZ v celoti podpira načrt Rapackega, s pogojem, da Zahodna Nemčija prevzame obveznost, kakršno so prevzeli tudi ostale države, ki podpirajo poljski načrt. Na ta način bi omogočili jedrsko demilitarizacijo področja v središču Evrope. Ni hče ne more zanikati, je rekel nadalje Iljičev, da so narodi sveta odločno za opustitev tekmovanja v oboroževanju in proizvodnje

atomskega orožja. Dokaz za to je podpora, ki jo je našel načrt Rapackega.

Sovjetska vlada, ki v celoti podpira predlog o jedrski demilitarizaciji Srednje Evrope, meni, da bo to omogočilo tudi uveljavljanje drugih ukrepov za odstranitev nevarnosti atomske vojne, kar bi bilo dragocen prispevek za zagotovitev miru. Hkrati bi to ugodno vplivalo na mednarodni položaj in prispevalo k ustvaritvi neogibnih pogojev za uveljavljanje novih radikalnejših ukrepov tako na področju razorožitve kot v drugih važnih mednarodnih vprašanjih.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 20. februarja

Razjavnitve do zmerne oblačnosti, zlasti v višjih legah in na Primorskem. Temperature ponoči do -10, v Primorju okoli 0, dnevna temperatura okoli 0, v Primorju do 6 stopinj Celzija.

Področje nizkega zračnega pritiska se s svojim frontalnim sistemom zadržuje nad Baltskim in nad Sredozemjem. V višinah dotokajo preko srednje Evrope hladne zračne mase.

NASI PREDVOLILNI RAZGOVORI

Stanovanja, preskrba, obrt!

Izjava Franca Kralja, ki kandidira v Trbovljah

V okviru petletnega gospodarskega načrta bo trboveljska občina predvsem reševala naslednja vprašanja:

1. Vprašanje stanovanjske izgradnje kot najakutnejše, ki zadeva vse prebivalstvo.

2. Nič manj ni pereče vprašanje preskrbe. Na tem področju si bomo prizadevali izboljšati obstoječo trgovsko mrežo in izgraditi nove trgovske obrate.

3. Slabo razviti obrtni obrati so tudi eno izmed vprašanj, ki mu moramo posvetiti vso pozornost, da spravimo to panogo gospodarske dejavnosti v sklad z ostalimi panogami gospodarstva, kajti le-ta je danes nismo posvečali dovolj pozornosti.

4. Proizvodne zmogljivosti so za sedaj dovolj razvite, treba jih je le polno in smotrno izkoristiti in že z obstoječimi dvigniti proizvodnjo. To pa bo nujno zahtevalo poleg smotrnejše organizacije dela seveda tudi povečanje storilnosti.

To so v glavnem vprašanja, ki jih bomo urejali v tem obdobju in v ta namen vlagali vsa razpoložljiva sredstva. Urejevanje teh vprašanj bo seveda odprlo mnoga druga vprašanja komunalne graditve, ki pa jih bomo reševali v mejah objektivnih možnosti.

ZNANOST IN TEHNIKA na filmskem platnu

Začel se je prvi mednarodni festival znanstvenih in tehničnih filmov — Festivalne filme bodo vrtili po vseh večjih mestih in industrijskih središčih

Ljubljana, 19. febr. — Po sinočni svečani otvoritveni proslavi v Klubu ljudskih poslancev se je danes začel v kinu Sloga prvi mednarodni festival znanstvenih in tehničnih filmov. Na festivalu

DNEVNİK

● Zasedanja Odbora za program Mednarodne organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO), ki bo od 15. do 16. marca, se bo kot jugoslovanski predstavnik udeležil profesor na ljubljanski Univerzi Stane Krašovec. Na prejšnji konferenci je bil izvoljen tudi za stalnega člana Odbora za program FAO.

● Nove stipendije za tuje študente. Jugoslovanska Komisija za kulturne stike s tujino je ponudila na recipročni podlagi več novih stipendij za prihode šolskega leta, in sicer po osem stipendij Sovjetski zvezi in Poljski, tri češkoslovaški, po dve pa Belgiji, Norveški in Romuniji. Jugoslovanske stipendije prejemajo zdaj 38 študentov iz 18 evropskih in izvenevropskih dežel.

● V SZ bo marca odpotoval znanstveni sodelavec beograjske Astronomije Vasilije Oskanjan, ki se bo mudil ond šest mesecev. Pred sovjetskimi znanstveniki bo zagovarjal svojo doktorsko disertacijo.

● Mednarodnega študijskega seminarja za sindikalne kadre, ki bo od 24. februarja do 16. marca v Bukarešti, se bosta udeležila tudi jugoslovanska predstavnikinja Djoka Pavlovič, član Centralnega sveta, in direktor Delavske univerze v Sarajevu Nerkez Smalagić. Seminar sta organizirala UNESCO in Svetovna sindikalna federacija ter bodo na njem med drugim razpravljali o splošnih problemih evropskega gospodarstva, o vlogi sindikatov, demokraciji in sindikatih kakor tudi o odnosih med sindikalnimi organizacijami in delavci, o splošni deklaraciji o človeških pravicah, pravicah do dela in drugih socialnih pravicah delavca ter o diskriminaciji in političnem, gospodarskem in socialnem življenju.

OBETA SE POCENITEV

KLAVNE ŽIVINE, MEŠA IN MESNIN

V štirinajstih dneh pričakujejo pocenitev prašičev — Rejemem so zagotovljene rentabilne cene

(Nadaljevanje s 1. strani)

enkrat več krompirja kakor v povprečju prejšnjih deset let. Strokovnjaki cenijo, da je ostalo samo v Sloveniji okrog 20.000 vagonov neprodanega krompirja, ki ga je treba pokrmiti. V takih pogojih je razumljivo, da so kmetje močno razširili rejo prašičev. Od tod tudi izredno povpraševanje po prašičkih za rejo. V zadnjem času poročajo iz raznih krajev, da je čedalje večja ponudba prašičev. Potreben je bil pač določen čas, da je lanske izredno ugodna letina krme prišla do izraza tudi v hitrejšem razvoju živinoreje. Podobno se razvija reja goveje živine. Kmetje so sprico ugodnih cen že lani začeli v večjem obsegu privesovati teleta za rejo in prav zato je trenutno na trgu tako majhna ponudba telet.

REJCI NE BODO NIČ TVEGALI

Tem vplivom tržnega mehanizma pa se je pridružila še planska organizacija reje na temelju kooperacije med zadrugami in individualnimi kmeti. Računajo,

Potrjene kandidature v Makedoniji

Včeraj je bilo v Makedoniji končano potrjevanje poslanskih kandidatur za oba doma Zvezne ljudske skupščine. Okrajne volilne komisije so potrdile 23 kandidatur za Zvezni svet in 15 kandidatur za Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine. V vsakem volilnem okraju imajo samo po enega kandidata. Skupine državljanov v tej republiki niso postavile še nobene kandidature. Čez nekaj dni bo zaključeno potrjevanje kandidatur za oba sveta Sbornja. Na volitvah v marcu bodo prebivalci Makedonije izvolili 113 poslancev v Republiški svet in 78 v Zbor proizvajalcev.

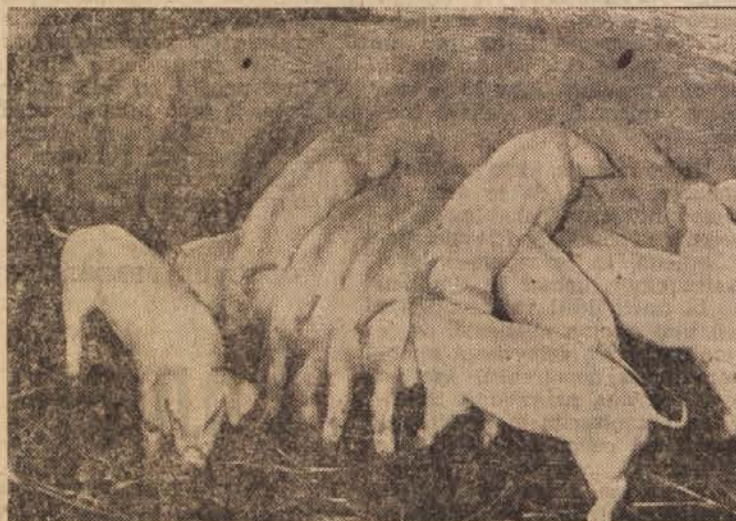
da bo Slovenija letos dala za trg 200.000 prašičev nasproti komaj 130.000 v lanskem letu. Da pa se ne bi ponovilo tisto, kar smo doživeli v zimski 1956-57, ko so morali kmetje zaradi nerentabilnih cen ustaviti rejo, je Zvezni izvršni svet te dni izdal odlok o minimalnih zaščitnih cenah in premijah v letih 1958 in 1959. Ta odlok daje kmetijskim organizacijam in s tem tudi rejcem zagotovilo, da cene ne bodo padle pod določeno višino, ki še omogoča rentabilno rejo. Tako jim ni treba nič tvegati, če se lotijo reje prašičev in goveje živine v širokem obsegu. Seveda pa veljajo te zaščitne cene le za kvaliteto živine. Višje zaščitne cene za bele mesne prašiče in priznanje posebne premije pa naj vzpodbuja rejce za rejo takih prašičev za

ganizirana domača proizvodnja mesnih prašičev v takem obsegu, da bo zadoščala ne le za domače potrebe, marveč tudi za potrebe izvozne industrije.

ZNIŽANI SO IZVOZNI KOEFICIENTI

Zato računajo, da bo v bližnji bodočnosti cena prašičev padla na 220 din za I. vrsto in 210 din za II. vrsto. Da pa ne bi izvozna podjetja živine preplačevala, so bili te dni znižani tudi izvozni koeficienti, in sicer za mesne konzerve od 1,50 na 1,30, za govedo od 0,80 na 0,70 in za goveje meso od 0,90 na 0,80, za prašiče pa od 0,90 na 0,80 in za svinjsko meso 1,00 na 0,90. Če torej upoštevamo po eni strani povečano rejo in pa navedene ukrepe za normalizacijo trga, tedaj lahko upravičeno pričakujemo, da bodo cene na živinskem trgu v kratkem popustile in da bo temu postopno sledila tudi pocenitev mesa.

F. S.

Ob minimalnih zaščitnih cenah in premijah so zagotovljeni najboljši pogoji za rejo belih mesnih prašičev

potrebe domačega trga kakor tudi za izvoz, kajti na zunanjem trgu pridejo za prodajo v poštev le mesni prašiči oziroma mesni izdelki, ki jih dajo taki prašiči.

V zadnjem času je umirjenje na trgu občutno ovirala velika potreba mesnih prašičev za mesno predelovalno industrijo, ki izvažala mesne izdelke in konzerve v inozemstvo. Tej industriji je po dolgoletnih prizadevanjih uspelo, da si je utrdila položaj na zunanjem trgu in zdaj dobiva čedalje več naročil za izvoz. Samo hrvatsko podjetje »Sljeme« potrebuje za predelavo v mesne izdelke za izvoz 12.000 prašičev. Naročila za izvoz mesnih konzerv pa so dosegla že 16.000 ton. Če bi zdaj zaradi umirjenja domačega trga ustavili ali bistveno omejili ta izvoz, bi izgubili zunanji trg, ki smo si ga tako težko osvojili. Zato smo se raje odločili za uvoz okrog 85.000 mesnih prašičev, ki jih bo naša industrija predelala izključno za izvoz. V ta namen so že zagotovljena devizna sredstva v višini 1 milijarde deviznih dinarjev. S tem ukrepom bo bistveno razbremenjen domači trg za daljšo dobo. Medtem pa se bo razvila or-

Največja vinska klet v Jugoslaviji

V Splitu bodo začeli prihodnji mesec graditi največjo in najsodobnejšo vinsko klet v naši državi. V novo klet bodo spravljali znana dalmatinska vina, namenjena domačemu trgu in izvozu. Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je odobril investicijem 190 milijonov dinarjev posojila, ostalih 280 milijonov pa bo dal splitski OLO iz investicijskih skladov. V novi kleti bo prostora za 320 vagonov vina. Njen letni promet bo znašal do 2500 vagonov.

Veliko volilno zborovanje v Mariboru

V nedeljo bo v Mariboru na Glavnem trgu veliko predvolilno zborovanje. Na njem bosta govorila predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić in predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher.

ZIMA KAŽE BELE ZOBE...

Potniško letalo na progi Beograd—Ljubljana je šele po drugem manevru pristajanja doseglo varna tla — Snežni zameti in burja ogrožajo promet predvsem ob severnem Jadranu

Ljubljana, 19. febr. — Včeraj ob 12.20 je na ljubljanskem letališču pristalo letalo JAT tipa Douglas, ki to redno zračno progo Beograd—Zagreb—Ljubljana preleta pozimi vsak tork in petek. Za pet potnikov v letalu ta pristatek ni pomenil nič nenavadnega, dasi so imeli več kot dvajset minut zamude. »Zračni nadzornik« ljubljanskega civilnega letališča Franc Penk, in pilot letala pa sta bila, čeprav oba izkušena že v hujših primerih, pretezo zasikljanih tistih dvajset minut, ki jih je letalo porabilo, da je uspelo prebiti zelo

nizke oblake in kljub slabi vidljivosti zaradi gostega snega varno pristati. »Zelo nizki oblaki, slaba vidljivost ter majhna zaloga bencina na letalu so bili vzrok za izsiljeni pristatek. V izredno slabih vremenskih pogojih, ki nam jih je včeraj pripravila muhasta zima, nobeno letališče v dosegu zaloge bencina na letalu ni imelo pogojev za varnejši pristatek,« je dejal našemu dopisniku tovariš Penko.

Tako včeraj kot danes imajo vsa jugoslovanska letališča, razen ljubljanskega in skopljanskega »QCO« —

to je v šifri izražena prepoved vsakršnega pristanka ali odleta. Danes je na primer iz Beograda odletelo le eno samo letalo, in sicer v Pariz. Meteorološka poročila pa letalskim družbam ne obetajo nič veseljšega.

Tudi sicer zima naprej kaže svoje bele zobe po vsej državi. V Vojvodini je v preteklih dveh dneh namelo največ snega v tej zimi; za naše pojma pa imajo le skromno, do 25 cm debelo snežno odejo.

Huže pa je v Bosni, kjer so snežni zameti onesposobili za promet veliko cest. Snežilo je neprestano, tako da imajo n. pr. v Bihaču 100 cm snega, v Tuzli, Banja Luki in Derventu po 50 cm snega itd. Zastoji so celo na železniški progi Sarajevo—Dubrovnik.

A najhuže razsaja zima ob severnem Jadranu. Čeprav je na cesti Zagreb—Reka nepretrgoma vpreženih v odstranjevanje zametov množica strojev in ljudi, burja znova zapira cesto z novimi zameti. Podobno je na mnogih drugih primorskih cestah. »Jadrolinija« poroča, da je burja obalni potniški promet na morju povsem ustavila in da so izplule iz ruk le večje ladje.

V Sloveniji je skoraj povsod nehato snežilo. V nižinah je zapadlo največ snega v Novem mestu — 33 centimetrov, v Celju in Ljubljani okrog 20 cm snega, v Mariboru in Murski Soboti 25 cm, v Postojni 7, Ajdovščini 1 cm. Temperature so se sukal med dvema od 3 do 4 stop. pod ničlo, pričakujejo pa, da bodo še naprej padale.

Zasneženo »Jatovo« letalo, ki je včeraj kljub nizkim oblakom in slabi vidljivosti varno pristalo na ljubljanskem civilnem letališču. Toda zadnjih dvajset minut v zraku je bilo močno napetih. Letalo je odletelo iz Ljubljane šele danes po 12 uri — kljub slabim vremenskim razmeram

Nove potrjene kandidature

Poročilo o nadaljnjih potrjenih kandidaturah v oba Zbora Zvezne in Republiške ljudske skupščine

Ljubljana, 19. februarja. Republiška volilna komisija je danes sprejela sporočila o nadaljnjih potrjenih kandidaturah.

V Zvezni zbor kandidira v volilnem okraju Ormož dr. Jože Potrč, v volilnem okraju Maribor-Ruše predsednik občinskega ljudskega odbora Maribor-Tabor Franc Rant, v volilnem okraju Ljubljana-Kamnik v. d. direktorja Inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo Janec Stanovnik, v Kranju univerzitetni profesor Boris Zihnerl.

V Zvezni zbor proizvajalcev v I. skupini kandidira v volilnem okraju Murska Sobota inž. Miran Mejak, uslužbenec pri Nafti, in direktor oprekarne Boreci Rudi Svesek, v prvem volilnem okraju v Mariboru kandidira industrijski poslovodja Srečko Ježovnik, v drugem pa uslužbenka Nada Kidrič, v Trbovljah direktor rudnika Trbovlje-Hrastnik Alojz Ribič, v volilnem okraju Ljubljana-Vrhnika direktor KLI Logatec Anton Petkovšek.

V Republiški zbor kandidira v Rogški Slatini direktor zdravilišča Alojz Libnik, v Idriji predsednik občinskega ljudskega odbora Idrija Lado Božič, v Vipavi organizacijski sekretar okrajne ZK Nova Gorica Marinka Ribičič, v volilnem okraju Kranj-Cerklje član Izvršnega sveta Ljudske skupščine Ljubiša Tone Fajfar, v volilnem okraju Gorenja vas-Ziri-Zelezniki Anton Petercel-Igor, direktor revizijske službe pri Glavni zadrugi zvezi LRS, v volilnem okraju Ljubljana-Bežigrad kandidira Franc Suštaršič, urednik ljubljanskega dnevnika, in Marjan Javornik, kulturni urednik Ljudske pravice, na drugem mestu v volilnem okraju Ljubljana-Vič kandidira sekretar okrajnega komiteja LMS Ljubljana Janko Kušar, v Radljah ob Dravi namestnik sekretarja okrajnega komiteja ZK Maribor Ivo Janžekovič, v Rušah kandidira tajnik Zveze borcev Maribor Franc Zalaznik-Leon in sekretar Tovarne dušika Vlado Jurančič, v volilnem okraju Maribor-Center kandidira zdravnik dr. Draga Černelc in dr. Drina Goršek, v drugem volilnem okraju v občini Maribor-Center pa kandidira predsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Boris Kraigher, v volilnem okraju Slovenska Bistrica kandidira sekretar občinskega komiteja ZK Slovenska Bistrica Stefan Brumec in predsednik občinskega ljudskega odbora Slo-

venska Bistrica Franc Bera; v prvem volilnem okraju v Ormožu kandidira podpredsednik OLO Maribor Jože Tramšek; v drugem pa član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Milko Goršič; v Murski Soboti član Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS Boris Kocjančič; v volilnem okraju Petrovci-Salovec predsednik občinskega ljudskega odbora Petrovci-Salovec Koloman Korpič in učitelj Janez Kerčmar; v Trbovljah predsednik Ljudske skupščine LRS Miha Marinko; v Senoju predsednik Občinskega ljudskega odbora Senovo Karel Šterban; v Hrastniku pa predsednik Obč. ljudskega odbora Hrastnik Stanko Brečko; v Črni na Koroskem Ivan Hercog, predsednik Občinskega ljudskega odbora Črna na Koroskem; v volilnem okraju Maribor-Košaki kandidira Jože Globačnik, predsed. Občinskega ljudskega odbora Maribor-Košaki; v prvem volilnem okraju v občini Maribor-Tezno Edo Zorko, predsednik Okrajne zadrugne zveze Maribor; v drugem pa Jelka Vrhovšek, uslužbenka; v Lešjah kandidira Zalka Drožina, direktorica Zavoda za napredok gospodinjstva Maribor, in Poldka Skrebiš, uslužbenka; v Ptuj Lojzka Stropnik, podpredsednica Občinskega ljudskega odbora Ptuj; v drugem volilnem okraju v Ptuj pa kandidira Ivan Krajinčič, učitelj in sekretar Občinskega komiteja ZK Ptuj; v Ljutomeru kandidira Aleksander Pirher, učitelj, in Janko Koren, učitelj; v Beltincih Ivan Hrovat, sekretar Okrajnega komiteja ZK Murska Sobota; v Brežicah Jože Ingolič, predsednik Glavne zadrugne zveze LRS; v drugem okraju v Brežicah pa kandidira Franc Kimovec, sekretar Okrajnega komiteja ZK Trbovlje; v Zagorju Jože Klavžar, uslužbenec.

V Republiški zbor proizvajalcev iz prve skupine kandidira v Trzinu Milan Ogriž, uslužbenec, Jože Benedičič, mojster, in Stanko Zmitek, delavec; v volilnem okraju Celje kandidira Slava Faletič, uslužbenka; na Jesenicah kandidira v prvem volilnem okraju Jože Ulčar, delovodja, in Miroslav Feldin, delovodja; v drugem volilnem okraju pa Jože Bergant, delavec, in Ivan Petercel, šef kurilnice na Jesenicah; v volilnem okraju Bled-Bohinj je potrjena druga kandidatura za Antona Kunčiča, direktorja hotela Bled, in tretja za Matijo Pfajfarja, gozdnega delavca.

V 26. volilnem okraju Ljubljana-Center kandidira Lojze Očepek, uslužbenec CK ZKS; v 27. volilnem okraju Dana Košak, uslužbenka; v 28. volilnem okraju Franc Marolt, uslužbenec ZTP, in Jože Gerbec, direktor PTT; v 29. volilnem okraju je potrjena druga kandidatura za Milko Jovan, uslužbenko direktorije IZ; v 30. volilnem okraju kandidira Rudolf Ganzitti, predsednik Republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev, in Ivan Zaletež, ključavničar v Kurilnici; v 31. volilnem okraju kandidira na drugem mestu Nada Božič, uslužbenka. Volilni okraji od 26. do 31. obsegajo gospodarske organizacije v občini Ljubljana-Center. V prvem volilnem okraju v občini Ljubljana-Bežigrad kandidira Stane Fele, elektromehaničar; v drugem pa Stanislav Ota, obratovodja, in Jože Jerman, ključavničar. V 38. volilnem okraju (Ljubljana-Siška) kandidira na drugem mestu Anton Martinšek, višji industrijski tehnik; v 40. volilnem okraju (Ljubljana-Sentvid) kandidira Ivanka Kukovec, delavka; v Kamniku Peter Plevel, delovodja; v volilnem okraju, ki obsega Domžale-Moravče Cilka Janežič, mojstrica konfekcije klobukov; v Ptuj Jože Segula, delavec; v volilnem okraju Celje II industrijski tehnik Bojan Leskover, v Idriji rudar Janko Lukar, v Tolminu v. d. direktorja tovarne avtomobilskih svečk Mirko Rovšek, na drugem mestu v volilnem okraju Ljubljana II direktor projekcije ateljeja Ljubljana inž. Sonja Lapaine-Oblak, v volilnem okraju Ljubljana I pa kandidira direktor podjetja »Tobias« Ivan Novak in mizar Stanislav Keniz, v volilnem okraju Domžale-Moravče kandidira na drugem mestu delavka Francka Bevk, v Slovenski Bistrici obratovodja tovarne »Impol« Ernest Tramšek, v volilnem okraju Maribor-Center kandidira netkanidatov; predsednik okrajnega sindikalnega sveta Maribor Ivan Gorup, direktor trgovskega podjetja »Zarja« Mirko Langer, sekretar obrtnega podjetja »Slikar« Miro Posega, sekretarka P. Dolenc in delavka Marja Petkovšek, v Murski Soboti kandidira klar »Zarja« Mirko Langer, v računovodkinja Marija Vild, v Ljutomeru kandidira direktor oprekarne Ljutomer Viktor Pinač, in strugar Janko Zarničnik, v Trbovljah rudarski nadzornik Franc Naglič.

PISMO IZ OZN

Diplomatska faza francosko-tunizijskega spora

Tunizija vztraja pri umiku francoskih čet — Položaj v Alžiriji je bistveno vprašanje, o katerem je po tunizijskem mnenju treba razpravljati, kar pa Francija zavrača — Štiristranska konferenca v Ženevi?

OD NAŠEGA DOPISNIKA

New York, 19. febr. — Sestanek Varnostnega sveta s tunizijsko pritožbo proti Franciji in fran-

Za kodifikacijo pomorskega prava

Beograd, 19. febr. (Tanjug). — Veleposlanik v državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Milan Bartoš je odpotoval danes v Ženevo, kjer bo vodil jugoslovansko delegacijo na diplomatski konferenci za kodifikacijo pomorskega prava. Konferenca se bo začela 24. februarja.

V izjavi, ki jo je dal pred odhodom sodelavcu Tanjuga, je dr. Bartoš rekel, da je konferenca prvi temeljito pripravljeni poskus, da bi kodificirali mednarodno pomorsko javno pravo. Cilj konference je vzpostaviti kot pisano pravilo temelje te snovi, raztresene doslej v mednarodnih običajih in praksi pomorskih držav. Konferenca bo delala v petih odborih in treh pododborih. Ob ravnanju bo razna vprašanja s področja mednarodnega pomorskega prava.

KOMENTAR "TIMESA"

Srednja pot

Strah pred skupno pogubo utegne biti »ključ« za sporazum

London, 19. februarja (Reuter). — Današnji "Times" piše v komentarju o predlaganem dnevnem rešitvi sestanka vodilnih državnikov Vzhoda in Zahoda, da utegne biti ta dnevni red »tako dolg, da ga ne bi mogli izčrpati, ali pa tako kratek, da ne bi imel nobenega pomena«. Časnik zato predlaga, naj bi se predsedniki vlad sestali za zaprtimi vrati in se tako ognili propagandnim govorom, namenjenim vsemu svetu. Voditelji držav

EDINI V EVROPI
Moskva, 19. febr. (TASS). Sovjetski znanstveniki so sestavili elektronski stroj, ki lahko rešuje znanstvene probleme, zlasti s področja geometrije in fizikalne matematike. S tem strojem je moč najti rešitve za eno do 400 neznank. Ta elektronski stroj, ki je edini te vrste v Evropi, imajo v ukrajinski Akademiji znanosti, sestavlja pa ga za znanstvenosti Lebedev in Kabanov. V osmih urah lahko reši vprašanja, za katera bi sicer potrebovali 20 ljudi mesec dni časa, če bi uporabljali običajne stroje. Velikost stroja je 8 kv. m, upravlja pa ga en inženir in en tehnik.

ROMUNIJA POVEČANJE TRGOVINSKE IZMENJAVE
Bukarešta, 19. febr. (Tanjug). Romunski časnik poroča, da je bil v Parizu podpisan tretletni trgovinski sporazum med Francijo in Romunijo. Za letošnje predvidena blagovna menjava v vrednosti 15 milijard francoskih frankov ali za 20 % več kot lani. Hkrati so se v Parizu razgovarjali o neurejenih finančnih razmerjih med obema državama, ki so nastali po drugi svetovni vojni, ob nacionalizaciji francoskega premoženja v Romuniji. Delegaciji nista dosegli končnega sporazuma in se bodo razgovori nadaljevali junija letos.

Kairo, februarja

Od Fajuma do Kaira ter El Alameina pravzaprav ni daleč. Vendar vidimo na tej kratki poti kar tri slike, tri kontraste te pestre in zgodovinsko tako zanimive dežele. V Fajumu te vsak poteček spominja na to, da si v največji oazi Egipta, v Kairu, da si na začetku velike nilske Delte — in seveda v glavnem mestu 24-milijonskega Egipta, v El Alameinu pa te vse opozarja na to, da si na robu pustinje in morja, tam, kjer se je odločila usoda nacistične in fašistične vojske v Afriki.

Leno je prodiral Nil proti severu, ko sem pred Kairo stopil iz vlaka, ki prihaja z juga, in se odpeljal proti Fajumu. Sonce ni bilo več tako močno kot prejšnji dan, v Zgornjem Egiptu, vendar je žito kljub temu že visoko poglano.

Kamorkoli je segel pogled, povsod so bila skrbno obdelana polja. Povsod, skoraj bi rekel na vsakih 200 do 300 metrov, je bil kak prekop ali njegov rovak. Ob vsej poti od Nila do Fajuma so se vrstile zatvornice za zatvornico, ki so jih kamele, krave, osli, včasih pa tudi kmetje obračali na levo in desno ali pa vrteli kot kakšna vodovodna ležala mlinska kolesa. To je Egipt, kakor si ga predstavljaš v svoji domišljiji, sem pomislil, ko sem meril vsa ta lepo obdelana polja pred seboj. Pri Memfisu te presenetijo prve manjše piramide, pri Gizeh pa te pozdravijo pravi veliki: Khafsova ter le za spoznanje manjša Khefrenova piramida. Obe sta bili zgrajeni za časa starega cesarstva, torej kakih 2800 let pred našim štetjem.

Tu je nekdanje ležalo zgodovinsko mesto Memfis. Zdjaj je ostalo od vsega njegovega veličastja le malo, le soha Ramzesa II. in Sfinge. In vendar se človek v mislih kar naprej vrača v tisto dobo, ko je še vladal Ramzes, ki je zedinil Zgornji in Spodnji Egipt v eno samo državo. Vlada, ki je razširila meje Egipta do četrtega katarakta, skoraj do današnjega Kartuma, torej še daleč čez naravne meje Egipta. Tedaj

cosko protipritožbo proti Tuniziji na dnevnem redu je trajal počilo uro, samo toliko, da so sprejeli sklep o njegovi preinitivni, da bi videli, kaj bodo prinesle dobre uslugе, ki sta jih ponudili ZDA in Velika Britanija.

Tunizija se je pritožila sprčo bombardiranja vasi Sakiet Sidi Jusef, ki ga je označila kot »dejanje agresije«. Francija se je potem pritožila proti Tuniziji, češ da podpira alžirski uporniki. V naknadnim dokumentom je Tunizija vključila v svojo pritožbo še točko o vojni v Alžiriji z njenimi posledicami za mednarodni mir in varnost.

Obe zahodni velesili, ZDA, zlasti pa Velika Britanija, sta si zelo prizadevali, da bi poravnali spor in se ognili ostrejši debati v Varnostnem svetu, na kar je kazalo uradno stališče Francije in da bi se ognili razumljivemu vzemirjenju svetovne javnosti, zlasti pa ogorčenju v Severni Afriki.

Tunizija je menila, da lahko sprejme ponudeno posredovanje, toda njen veleposlanik je sporočil, da »si pridržuje pravico zahtevati nujen ponoven sestanek Var-

nostnega sveta, če bi se pokazalo, da dobre uslugе ne bodo vzbudile upanja, da bo zadeva ugodno urejena. Kako in s čim se bo to posredovanje začelo in kaj bi sploh lahko rodilo, še ni jasno. Tunizija namreč želi, da bi hkrati proučili celotno vprašanje severnoafriške napetosti, torej tudi vojno v Alžiriji, da bi tako dosegli trajnejšo in »prijateljsko ureditev vprašanja stikov med Tunizijo in Francijo in da bi se zboljšale razmere v tem delu sveta«. Razen tega Tunizija zahteva, naj se francoske čete umaknejo z njenega ozemlja. Hkrati pa je francoski veleposlanik Picot sinoči izjavil, da so razgovori možni samo s pogojem, da ne bi govorili o Alžiriji. O tem bi lahko po njegovem mnenju izjemoma govorili samo, kadar gre za francoske obdolžitve, da Tunizija podpira upornike. Francija ne želi internacionalizacije alžirskega problema, čeprav tu menijo, da je to preobrazbo pravzaprav že doživel, če nič drugega vsaj z debato na minulem zasedanju Generalne skupščine in z njenimi sklepi.

Na drugi strani pa naj bi po vsem tem, kar je bilo moč zvedeti iz ameriških virov, ZDA in Velika Britanija proučili načrt posredovanja, v katerem bi šlo bržčas za predlog o morebitni konferenci predstavnikov vseh štirih dežel — Tunizije, Francije, ZDA in Velike Britanije, morda v Ženevi, nadalje za poskus, da bi Tunizijo prepričali, naj omili zahtevo po umiku francoskih čet in morda tudi za kak program o mednarodnem nadzorstvu nad alžirskimi mejami ter za načrt, da bi upostavili nekakšen patronat Atlantske zveze nad nekaterimi kraji v Tuniziji.

Sovjetska zveza je v Varnostnem svetu načelno opozorila na to, da dobre uslugе nikakor ne bi smele pomeniti pritiska, ki bi vzle deželi, kateri je namenjen, njene pravice ali pa jih omejil.

Kulturno sodelovanje Jugoslavija-Bolgarija

Sofija, 19. febr. (Tanjug). — Jugoslovanski veleposlanik v Sofiji Radoš Jovanović in podpredsednik Komiteja za kulturne stike s tujino Avram Mitel sta danes podpisala sporazum o kulturnem sodelovanju med Jugoslavijo in Bolgarijo v letu 1958. Po tem sporazumu se bodo razširili neposredni stiki med raznimi jugoslovanskimi in bolgarskimi znanstvenimi in prosvetnimi ustanovami, združenji umetnikov, filmski in drugi ustanovami. Predvideni so tudi medsebojna kulturna izmenjava ter medsebojni obiski znanstvenih delavcev, umetnikov, književnikov in umetniških skupin.

Britanska ofenziva v Omanu?

Kairo, 19. februarja (Radio Kairo). V luko Maskata prihajajo britanske čete, ki jih bodo uporabili v splošni ofenzivi proti omanskim upornikom.

Ni pa se v tem konkretnem primeru izrekla proti posredovanju. Sploh na tem kratkem in mirnem sestanku Varnostnega sveta ni bilo slišati nobenih pripomb k neformalnemu švedskemu predlogu, sproženemu takoj v začetku seje, naj bi delo Varnostnega sveta odgodili.

B. Lazić

»Prepovedano področje«

Pariz, 19. febr. (Reuter). Francoska vlada je danes sprejela sklep o ustanovitvi »prepovedanega področja« vzdolž alžirsko-tunizijske meje. Na tem področju ne bo smel prebivati nihče in tudi nikomur ne bo dovoljeno, da bi potoval čezenj. Sklep so sprejeli na današnjem sestanku ministrskega sveta na predlog zunanjega ministra Pineauja. Drugih podrobnosti v tej zvezi niso objavili. Na vprašanje novinarjev o pomorskem oporišču v Bizertu je predstavnik francoske vlade odgovoril: »Bizerta bo ostala francoska luka. Nikoli ni šlo za vprašanje, da bi prevzela kontrolo nad njo Atlantska zveza.«

ALI BO MOGEL KANCLER RAAB V RIM?

DUNAJ V PRECEPU

med vatikansko kurijo in avstrijsko stvarnostjo

(Od našega stalnega dopisnika) Dunaj, februarja
Eden najtežjih problemov, ki je v zadnjih letih vladni koaliciji prizadejal nemalo skrbi, je bil konkordat z Vatikanom. »Konkordat« je državna pogodba med neko deželo in vatikansko kurijo, v kateri so določene pravice in dolžnosti ene in druge strani glede Cerkve v tisti deželi.

Avstrija formalno ima konkordat z Vatikanom. Sklenjen je bil leta 1934, ko je bil Dollfuss kancler in je imela katoliška Domovinska fronta vso oblast v deželi, ko je bil parlament razpuščen in ko so bili po krvavih dogodkih v februarju 1934 socialni demokrati izločeni iz politič-

nega življenja. Konkordat, sklenjen v takih razmerah, pa seveda ni mogel biti nič drugega kot uveljavljanje ekstremnih katoliških načel in podlaga za klerofašizem. Sedanji predsednik republike Schärff ga označuje v svoji knjigi »Obnova Avstrije 1945-55« za »enega najbolj reakcionarnih v sedanjem času«, ki je v tem celo prekašal tista, ki sta bila sklenjena med Vatikanom in Španijo ter Portugalsko. Obvezni cerkveni zakon, prepoved ločitve in ponovne sklenitve zakona, obvezen krst, popoln vpliv Cerkve v šolah — to so bile njegove glavne določbe. Za Vatikan ga je sklenil tedanji državni sekretar Pacelli, zdaj papež Pij XII.

Takoj po avstrijski državni pogodbi leta 1955 je Vatikan zahteval od avstrijske vlade obnovo konkordata iz leta 1954.

Če bi bila na oblasti samo Ljudska stranka (ÖVP), ki je nekaka naslednica Domovinske fronte, bi se to verjetno zgodilo, čeprav bi tudi ta stranka zahtevala revizijo zastarelih določb. Toda Socialistična stranka (SPÖ), ki ni pozabila Dollfussove klerofašistične diktature se je temu odločno uprla. Dokler je Schärff vodil Socialistično stranko, je ta zahtevala nov konkordat. Zdjaj je Pittermann to zahtevo omilil, tako da bi socialisti sicer meddržavno priznali dosednji konkordat, ne pa tudi notranjepolitično. Pittermann je tako poskusil najti skupno podlago, na kateri bi uredili vprašanje, tako da bi bil »volk sit in koza cela«. Kancler Raab je v to privolil. Končno je tudi v njegovi stranki razmeroma močna antiklerikalna struja (državni podsekretar v zunanjem ministrstvu dr. Gschnitzer je civilno poročen in tudi prvak ÖVP dr. Gorbach velja za »svobodomislenskega«).

Tako je vlada v posebni noti obvestila Vatikan, da je v tem smislu pripravljena razpravljati o konkordatu. Konkordatu naj bi dali novo obliko in vseboval naj bi nove določbe. Odgovor iz Vatikana pa je bil negativen. Kurija je zahtevala tudi notranjepolitično veljavo sedanjega konkordata.

Ballausplatz takega odgovora ni pričakoval. Ko so nekateri časopisi objavili to vest kot pravo senzacijo, jo je vlada na pol demantirala, toda že dan potem so morali tudi uradno priznati, kar se je dejansko zgodilo. Na Dunaju nihče ne skriva razočaranj in nejevolje. Vatikan ni pokazal nobenega razumevanja notranjepolitičnega položaja v Avstriji. Vatikan se čuti preko svoje ekspoziture, nadškofijskega urada na Rotenturmstrasse, tako močnega, da vztraja pri zastarelem in skrajno reakcionarnem konkordatu. In tu ne gre za formalne razloge (Vatikan se sklicuje na to, da je današnja Avstrija pravna naslednica Prve republike), temveč za to, da Cerkve ohrani svoje nekdanje pozicije, ki ji glede na sedanji stvarni položaj nikakor ne pritečejo.

Zdjaj nastaja vprašanje, kako se bodo nadalje razvijali odnosi med Vatikanom in Avstrijo. Ne SPÖ ne ÖVP ne moreta več pustiti. Stališče, ki ga je Vatikan zavrnil, je bilo z dolgotrajnimi pogajanjmi dosežen kompromis. Socialisti ne morejo Cerkvi prepustiti spet ves vpliv na javno življenje. ÖVP pa se tudi ne more boriti za stari konkordat, ker je v stranki sami preveč liberalnih elementov in ker si ni moč zamisliti sodobne države, za katero bi veljal tak konkordat. Mnogi mislijo, da gre za prestiž: Vatikan zahteva, da avstrijska vlada »poklekne« preden in enostavno prizna konkordat, potem pa bi se morda le pogajal o spremembi nekaterih določb (o cerkvenem zakonu, krstu, šolah).

Vsekakor pa bo moralo priti še pred aprilom do odločilnega avstrijskega koraka in do načelne likvidacije problema. Raab se potem odpelje v Vatikan na že dogovorjeni poluračni obisk. Če vprašanje dotle ne bo razčiščeno, se bo kancler znašel v nezvdržnem položaju.

Slavko Fras

Bonn zavrača

novo verzijo predloga poljskega zunanjega ministra

Bonn, 19. febr. (Tanjug). — Kakor je bilo tudi pričakovati, je zahodnonemška vlada kot neustrezne zavrnila tudi najnovejšo predlogo poljske vlade, s katerimi je dopolnjen in konkretiziran načrt o področju brez atomskega orožja v Evropi. Predstavnik bonnske vlade dr. Eckart je danes popoldne na sestanku s novinarji sporočil, da je Bonn s posredovanjem Švedske sprejel spomenico poljske vlade o vprašanju takšnega področja in da zdaj ta dokument proučuje. Eckart je napovedal, da pričakujejo v Bonnu tudi spomenico poljske vlade, ki bo obravnavala vprašanja stikov med obema deželama.

O prvi poljski spomenici je Eckart rekel, da njena vsebina po njegovem mnenju ne spreminja bistveno načrta poljskega zunanjega ministra Rapackega. Priponil je, da je za stališče zahodnonemške vlade odločilno, da izvedba načrta o vzpostavitvi področja brez atomskega orožja ne bi hkrati prineslo tudi združitve Nemčije. Kot nadaljnji razlog negativnega stališča Bonna nasproti poljski spomenici je Eckart omenil stališče bonnske vlade, da bi izvedba načrta Rapackega po njenem mnenju zmanjšala varnost Zahoda, ker ima Varšavska zveza več vojaštva in običajnega orožja.

siral se »na četrti obali«, kakor so imenovali severnoafriško Primorje.

Zdjaj so ostali le kamniti spomeniki. Se skromne tamariske in jerihovske rože so izginile. In zdaj le še malokdo zaid v te kraje. Zakaj je mene prignalo v ta kraj? Doživel sem preboj pri Minsku, tam daleč na Vzhodu. Zdjaj sem hotel videti zlom imperialističnih sanj še v Afriki, nacistično pokopališče — tik pred Aleksandrijo.

Tod so bile in so še žične ovire, pa minka polja, še zdaj neočističena. In vendar El Alamein današnjemu Egiptanu ne pomeni več dosti. Ne spričo tistih, ki so prodrli do njega, ne zaradi onih, ki so jih prepodili odondod. Zanje je Port Said, Bur Said veliko več. To je zanje mejnik njihovega sodobnega razvoja, njihove svobodne dežele. Dežela, ki morda razen mej tudi z Ramzesovo nima nič skupnega.

Zato sem se hitro poslovil od skromnih ostankov El Alameina.

Čez dve uri so se že pokazale luči Aleksandrije.

Miran Ogrin

Moderni del Aleksandrije

Kontrasti in perspektive

je segal Egipt tudi vse do izvira Evfrata, torej v osrčje Prednje Azije.

Tako smo zdaj na klasičnih tleh starega Egipta, in vendar tudi pred vrati sodobnega Kaira. Prehod iz pustinje v

slavnostne dni. Povsod so se bočili slavoloki. Zastave so plapolale v vetru. Mladina je vzklikala po ulicah: Naser — Kuatli! Prav ko sem stopil iz avtobusa, se je sredi največjega prometa pojavila ogromna delegacija študentske mladine in odkorakala proti predsedniški palači, da pozdravi bodočega predsednika Združenih arabske republike. V zraku je bilo nekaj svečanega in napetega. Vsi so prebirali najnovejšo izdaje listov in glasno komentirali.

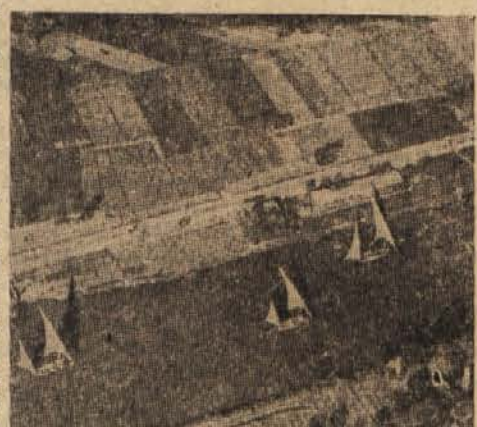
Iz Kaira gredo navadno turisti po železnici v Aleksandrijo. Tako si lahko vsaj iz vlake ogledajo znamenito Delto, ki so jo že stari Grki tako občudovali. Jaz sem se odločil za pustinjsko pot. Ta gre mimo piramid in odondod do Aleksandrije.

Toda tja se mi še ni dalo. Sredi pota sem stopil z avtobusa, počakal, se usedel v prvi avto, ki je odpeljal na zahod proti Marsi Matruku. Moj cilj je bil bližji, El Alamein.

To je neznatna vasica na dnu širokega, odprtega Arabskega zaliva, kraj, kjer se je v drugi svetovni vojni odločila usoda nacističnega pohoda v Afriko. Tu se je v noči od 23. na 24. oktober 1942 začela znamenita ofenziva, ki se je končala z umikom nemških in italijanskih čet iz Afrike.

In spomnil sem se, ko sem z očmi preletel vso to puščobo pred seboj, kakšen vtis je napravila name, pred 15 leti, v tistih oktobrskih dneh, vest, da so se pričeli Rommelovi vojaki umikati na zahod. »Ritornremo!« so vpili še dolgo potem italijanski fašisti. Toda to je bil vendar konec želja in načrtov, da bi se Italija za-

Kairo je v teh dneh spet doživljal

Polja ob Nilu

velemesto pa je tako nenavaden, da se kar ni moč prav znati. Kar naprej se potnik ozira nazaj, na piramide, dokler jih z očmi lahko še ujame. Njihovi romboidi so vendar tako edinstveni, čeprav v bistvu tudi tako preprosti. Toda v današnji čas ne sodijo več.

Ramzes, ki je zedinil Zgornji in Spodnji Egipt, je za nami. Zdjaj smo v Kairu. In spet v zgodovinskih trenutkih. Egipt in Sirija sta sedaj eno. Nova država sega od Nila do Evfrata. Od drugega katarakta do Taurusa. In vendar je ta dežela zdaj nekaj drugega, nekaj novega.

Elektrika in produktivnost v poljedelstvu

Nedavno je Evropska ekonomska komisija OZN v Ženevi izdelala zanimivo poročilo o stanju elektrifikacije na podeželju. Poročilo se nanaša na vrsto evropskih držav, ki sodelujejo v ženevski organizaciji. Iz poročila se vidi, da veliki organizacijski, tehnični in finančni napori v povojnih letih za elektrifikacijo podeželja in seveda tudi rezultati teh naporov, ki so v mnogih primerih prav presenetljivi.

Iz poročila se vidi, da imata poljedelstvo in živinoreja v Evropi, čeprav sta v raznih deželah na zelo različni stopnji razvoja, še mnogo neizkoriščenih možnosti za nadaljnje povečanje pridelka in produktivnosti dela. Pri tem igra elektrifikacija zelo veliko vlogo. V splošnem velja v modernem kmetijstvu načelo: na polju traktor, v hiši, na dvorišču in v gospodarskih poslopih elektromotor in drugi električni aparati. Zato ima večina gospodarsko naprednih držav — ne glede na današnjo stopnjo razvoja — posebne državne ali drugačne družbene ustanove, ki sistematično pospešujejo elektrifikacijo na vasi in na družbenih posestvih.

ELEKTRIFIKACIJA VASI PO EVROPI

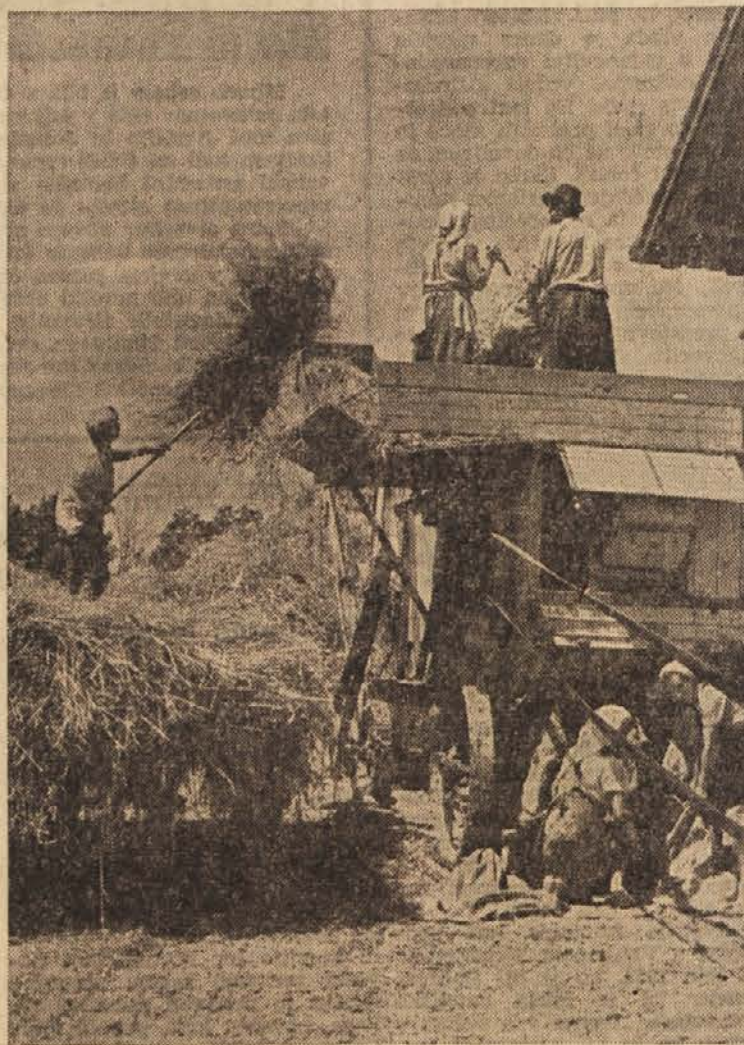
V desetih povojnih letih do zaključno 1956. leta je elektrifikacija podeželskih naselij v Avstriji narasla od 73 na 83 odstotkov, na Finskem so elektrificirali 230.000 kmečkih gospodarstev, v Franciji pa je bilo konec 1955. leta samo še 77 vasi brez elektrike. Na Nizozemskem je ostalo še 12 odstotkov neelektrificiranih vasi, ki pa so tako oddaljene od omrežja, da njihova priključitev gospodarsko ne bi bila opravičena; za elektrifikacijo teh vasi izdelujejo poseben program. V Zahodni Nemčiji je ostalo le še 5 odstotkov vasi neelektrificiranih, na Švedskem pa komaj 1,3 odstotka. To so predeli na skrajnem severu, kjer živi komaj en prebivalec na kvadratnem kilometru. V Švici, kjer ima 99 odstotkov ljudi elektriko, je v posameznih kantonalnih elektrificirano 90 do 98 odstotkov vasi. V Sovjetski zvezi je elektrificiranih 99 odstotkov strojno traktorskih postaj, 91 odstotkov sovhovov in 27 odstotkov kolhozov. V Belgiji je elektrificiranih 53 odstotkov, na Poljskem pa 95 odstotkov vseh naselij.

Poraba elektrike v kmečkem gospodarstvu je zelo majhna v primeri s količinami, ki jih troši industrija. V vseh evropskih državah porabijo za kmetijska dela komaj 1 do 2 odstotka celotne porabe električne energije. Zato je elektrifikacija večine vasi nerentabilna, če gledamo s stališča

elektropreskrbovalnega podjetja. Nedvomno koristi elektrifikacije vasi pa se kažejo, če njeno

pa celo tri četrtine stroškov za elektrifikacijo. Ključ rentabilnosti je v povečanju intenzivnosti uporabe elek-

Kaj je pokazalo poročilo Evropske ekonomske komisije — Izkušnje nekaterih gospodarsko razvitih evropskih držav — Tudi pri nas bi bili potrebni organi, ki bi skrbeli za sistematično elektrifikacijo vasi, zlasti družbenih posestev

Za koliko rok odleže ta stroj in elektrika!

rentabilnost ocenjujemo s stališča celotnega narodnega gospodarstva. Zato dajejo mnoge države in občine za elektrifikacijo znatne subvencije ali plačilne olajšave. V tem seveda prednjačijo socialistične države, in sicer zaradi neobhodne potrebe po modernizaciji poljedelstva. Tako pridelava ZSSR dve tretjini. Poljska

trike v kmetijstvu. Na ta način je drago omrežje bolje izkoriščeno, končna korist pa se seveda kaže v večji proizvodnji ročnega dela z motorom, pri čemer je lesa za kurjavo in z izboljšanimi higienskimi pogoji dela. Uporaba elektrike samo za razsvetljavo seveda znatno izboljša življenjski standard, k racionalizaciji proizvodnje pa prispeva le minimalno.

Naša sosedna Avstrija je dosegla s sistematskim proučevanjem te problematike že lepe uspehe. V ta namen do podrobnosti proučuje gospodarstvo na 84 polkuznih posestvih, ki so elektrificirani v različni meri. Letna poraba na enem posestvu dosega 2600 do 23.300 kWh letno, v povprečju 9800. Specifična poraba na 1 ha se giblje v razponu od 220 do 1650 kWh. Povprečno 580 kWh, poraba na enega prebivalca teh posestev pa 176 do 3530 kWh, povprečno pa 270 kWh. Te visoke številke veljajo le za polkuzna posestva, medtem ko je specifična letna poraba v celotnem kmetijstvu še vedno 72 kilovatnih ur. V Švici porabijo na 1 ha kmetijskega posestva 90 kilovatnih ur, v kantonu Luzern pa nad 180. Povprečje za kmetijska posestva znaša 442 kWh. So-

vjetski kolhozi porabijo v povprečju 50 kWh/ha, med njimi ima rekord kolhoz Lenin s 315 kWh/ha.

Rezultati teh prizadevanj seveda niso izostali. Avstrijsko poročilo navaja podatke več polkuznih posestev v alpskem področju, ki poprej niso bila elektrificirana. Po nabavi moderne opreme, zlasti električne, se je povprečna proizvodnja povečala takole:

rž	od 1.400 na 2.000 kg
ječmen	od — na 2.844 kg
oves	od 1.400 na 3.571 kg
krompir	od 20.000 na 37.182 kg
sladk. pesa	od 25.000 na 61.505 kg
seno	od 5.294 na 7.268 kg
mleko	od 2.726 na 3.620 l

Z ELEKTRIFIKACIJO POVEČANA PROIZVODNJA ZA 20 Odstotkov

Nizozemci računajo, da jim je elektrifikacija neposredno prinesla povečanje proizvodnje za 20 % in zmanjšanje stroškov za 5 odstotkov.

Angleži računajo, da se investicije, vlozene v elektrifikacijo poljedelstva, amortizirajo povprečno v dveh in pol letih. Švirci so ugotovili, da pridobijo v živinoreji za ventilacijo hlevov, gretjem pitne vode za živino in z električno molžo dnevno 1 kg mleka na kravo. Seveda korist je seveda zboljšano zdravje živine in prihranek delovne sile. Električna ventilacija zvišuje kvaliteto vskladiščenega sena za 15 do 18 %, stroški pa so samo 1 Fr za 100 kg sena. Letni stroški elektrifikacije kmečkega gospodarstva z amortizacijo vred znašajo 1240 Fr, prihranek pri kurjavi, delu in ostalem pa znaša 2660 Fr.

V ZSSR računajo, da prihrani vsakih 1000 kWh električne energije, porabljene v kmetijstvu, letno 350 delovnih dni in 100 delovnih dni konja.

Večina poročil, zlasti tistih iz kapitalističnih držav, poudarja, da je intenzivna elektrifikacija kmečkih gospodarstev rentabilna le na posestvih, ki imajo vsaj 10 ha. Zato priporočajo združno uporabo večjih instalacij.

DA NE BOMO OSTALI NA POL POTI

V naši državi smo po vojni elektrificirali na tisoče vasi, vendar pa z uspehi v ekonomskem pogledu ne moremo biti zadovoljni. Elektriko uporabljajo v naših vaseh skoraj izključno za razsvetljavo. Podeželsko omrežje je zato še slabo izkoriščeno celo v Sloveniji, ki je znatno pred ostalimi republikami. V veliki akciji za modernizacijo kmetijske proizvodnje, ki smo jo pričeli, je elektrifikacija ostala bolj ob strani naše pozornosti. Potrebno bi bilo ustanoviti organe, ki bi se sistematično ukvarjali s to obsežno problematiko. Težiče dela bi seveda moralo biti v okrajih in komunah, ki naj bi organizirali in opremili eksperimentalna in ogledna gospodarstva zlasti v naprednih zadrugah. Bogate izkušnje v inozemstvu naj bi nam služile za osnovo lastnega znanstvenega in praktičnega dela. mb

Za smotrnejšo uporabo bukovine

Bukovega lesa razžagamo za drva kot je povpraševanja po njih — Z večjim sodelovanjem ob poseku bi lahko dobili več tehničnega lesa — Kako je z izvozom

Ali naj javno razpravljamo o drveh, ki ponekod ležijo in trohijo v gozdovih? Nekateri, predvsem trgovci menijo, da je o tem bolje molčati, ker je zelo kočljivo vprašanje. Toda če to vprašanje proučimo širše in se ne ustavimo samo pri registraciji sedanjega stanja, ugotovimo, da bi z večjo načrtnostjo ne le odpravili sedanje težave, ki so se začele že lani, temveč bi celo lahko povečali dohodek iz naših gozdov. Pogoji za izvedbo tega pa je, da se uvede tesnejše sodelovanje med trgovino z lesom, vključno z izvozom, gozdarji in lastniki ter upravljavci gozdov.

UPORABA TANJŠE BUKOVINE

Ker imamo za domače potrebe dovolj tehničnega bukovinega lesa, naši žagarski obrati odkupujejo in žagajo le najboljše hlodovino, vse drugo pa ostane za drva. Zato ni čudno, če inozemski trgovci, ki kupujejo naša bukova drva, izbirajo lepše cepanice za tehnični les. Tak les sicer ni prvovrsten, vendar je še vedno dober za drobne galanterijske izdelke. Z ustrezno pripravo bi iz istega lesa, ki smo ga prodali za drva, lahko naredili boljše tehnični les, ki bi ga lahko prodali tudi po višji ceni kot drva.

Takšna ugotovitev ovirja predlog tistih, ki menijo, da bi zastoj pri prodaji drv odpravili le s povečanim izvozom ali domačo potrošnjo drv. To bi bil sicer izhod iz trenutnega stanja, jo opravili že takrat, ko odkane pa dovolj ekonomičen, kar

bukov les, ker tega ni težko prodati naprej, in morda bi ga še več, če bi ga lastniki gozdov imeli. Nikogar pa ni, ki bi lastnike gozdov usmerjal, kakšen les naj pripravljajo iz bukovih dreves. Zato tudi trgovina ni iskala novih odjemalcev za tehnični les.

Ni nujno, da bi povečali le izvoz takega bukovinega lesa, kakršnega smo doslej žagali za drva. Del uporabe prvovrstnega bukovinega lesa doma bi lahko nadomestili z nekoliko slabšim. Za izdelavo stolov in razne galanterije bi lahko uporabljali tudi tanjšo bukovino kot doslej — recimo tako, ki je najmanj 20 cm debela, in hlode, ki so ravni samo v dolžini enega ali dveh metrov. Seveda je za to potrebno tudi razumevanje tistih, ki predelujejo hlodovino in uporabljajo bukov les za svoje izdelke.

NASVETI GOZDARJEV OB ODKAZOVANJU DREVJA ZA POSEK

Pripravo bukovine za tehnični les in bukovino celulozo ne bi bilo težko usmerjati brez administrativnega vmešavanja tudi pri zasebnih lastnikih gozdov. Vsak lastnik gozda rajši proda les v takem stanju, da zanj več dobi, zato bi pripravili tudi tehnični les slabše kakovosti, če bi mu kdo svetoval, da ob poseku in ga pozneje seveda tudi odkupi. Vlogo svetovalcev bi lahko prevzeli gozdarji in bi sicer izhod iz trenutnega stanja, jo opravili že takrat, ko odkane pa dovolj ekonomičen, kar

Koliko bukovine gre vsako leto za drva? Koliko dragocenega lesa, ki bi ga mogli drugače porabiti, gre vsako leto skozi dimnike.

je treba upoštevati pri prihodnjih posekih. Zakaj ne bi rajši izvažali več tehničnega bukovinega lesa? Nekateri sosednje države, predvsem Italija in Madžarska, so uvozile večših več, večših manj naše bukovine. Odkupovalci lesa pravijo, da lahko prevzamejo ves tehnični

mi pa bi morala biti tesno povezana tudi odkupna trgovina, da bi pravočasno poiskala odjemalce za tak les doma in v drugih državah.

Dokler to ne bo urejeno, pa je bolje, da pustimo rasti drva, kakor da trohijo drva. J. P.

Ob spremembi predpisov o zamenjavi deviz

Nekaj dodatnih pojasnil o namenu novih predpisov in način zamenjave

Novi predpisi o zamenjavi deviz, ki jih imajo gospodarska podjetja na svojih računih, so bili objavljeni te dni in veljajo od 10. m. dalje.

Namen zamenjave deviz je v tem, da podjetja lahko zamenjajo svoja devizna sredstva v take devize, ki bodo z njihovi najugodnejše nakupovali v tujini. Dalje ima zamenjava tudi namen naša uvozna podjetja navajati na nakup blaga v tistih državah, ki ima zanje naš devizni fond največ deviz.

Bistvene spremembe dosedanjih predpisov so v tem, da podjetja ne morejo več zamenjavati deviz med seboj, temveč je možna zamenjava le med Narodno banko in podjetji. Dalje je odslej v načelu nemogoča zamenjava deviz, kupljenih na rednih seštevkih Deviznega obračunskega mesta. To

je možno le v izjemnih, redkih primerih.

Zamenjavo deviz opravljajo Devizna obračunska mesta in Glavna centrala NB. V zvezi s tem so devize na novo razdeljene v štiri skupine: I. skupina: USA dolar, kanadski dolar, svob. švicarski frank, angleški funt, nemška marka, italijanska lira, švedska krona, danska krona, belgijski frank, holandski forint.

II. skupina: francoski frank, obrač. dolar Avstrija, švicarski frank, obrač. dolar Norveška, goriska lira, lira Tret in obrač. dolar Tunis.

III. skupina: obrač. dolar Finska, obrač. dolar Grčija, obrač. dolar Argentina, obrač. dolar Urugvaj, egiptski funt, obrač. funt Sudan, španski obrač. dolar.

IV. skupina: SSSR obrač. dolar, madžarski obrač. dolar, poljski obrač. dolar, češki obrač. dolar, obrač. dolar Vzh. Nemčija, obrač. dolar Bolgarija, obrač. dolar Romun., obrač. dolar Albanija, obrač. dolar Izrael, obrač. dolar Turčija, obrač. funt Burma, obrač. funt Kitajska, obrač. dolar Paragvaj.

Devizna obračunska mesta zamenjujejo do neomejenega zneska vse devize v okviru posameznih skupin kot tudi vse devize iz višje v nižjo skupino; iz nižje skupine v neposredno višjo pa le do zneska 150.000.— din protivrnotnosti. Dalje zamenjuje Devizno obračunsko mesto devizne dinarje v devize III. in IV. skupine neomejeno, v devize II. in I. skupine pa do zneska 150.000.— dinarjev protivrnotnosti.

Konsignacijska skladišča imajo pri zamenjavi deviz po novih predpisih posebne pogodnosti. Ta lahko prodajajo konsignacijsko blago za vse vrste deviz iz I. skupine, kakor tudi za vse vrste deviz iz ostalih skupin, v katere spada deviza, ki je pogojena za plačilo v inozemstvu. V okviru posameznih skupin lahko konsignacijska skladišča zamenjajo vse vrste deviz, ki jih jim nakažejo komitent in četudi so devize nabavljene na rednih seštevkih Deviznega obračunskega mesta. Z

S presežkom plačnega sklada zgradili veliko delavnico

V Veliki Plani je začela obratovati delavnica za izdelovanje furnirja podjetja »Agrokopa«. Zgradili so jo delavci s sredstvi iz presežka plačnega sklada, ki so jih zbrali v minulih dveh letih. Gradbeno dela so vodili trije delavci podjetja, strojne naprave pa je montiral delavec Dragan Lazič, ki se je mudil šest dni v kombinatu za proizvodnjo furnirja v Kosovski Mitrovici ter se tam seznanil s proizvodnim procesom. V tem času je temeljito proučil tudi stroj sam ter je pri montiranju prihranil podjetju okrog 200.000 dinarjev.

Devizna obračunska mesta zamenjujejo do neomejenega zneska vse devize v okviru posameznih skupin kot tudi vse devize iz višje v nižjo skupino; iz nižje skupine v neposredno višjo pa le do zneska 150.000.— din protivrnotnosti. Dalje zamenjuje Devizno obračunsko mesto devizne dinarje v devize III. in IV. skupine neomejeno, v devize II. in I. skupine pa do zneska 150.000.— dinarjev protivrnotnosti.

Kdaj lahko ljudski odbor posega v delitev dohodka

Tovariš J. M. iz Ljubljane nas vprašuje, kdaj in v kakšnem obsegu lahko občinski ljudski odbor ozirno zbor proizvajalcev posega v delitev dohodka gospodarske organizacije. Svoje vprašanje utemeljuje med drugim takole:

»Ponovno poudarjamo načelo, po katerem gospodarska organizacija samostojno razporeja čisti dohodek na osebne dohodke delavcev in na svoje sklade, se mi zdi močno okrnjeno, če ima občinski ljudski odbor zakonito pravico zahtevati spreminjanje sklepov delavskega sveta glede te delitve.«

Ce hočemo odgovoriti na gornje vprašanje, moramo predvsem ločiti pravice ljudskega odbora po instrumentih za leto 1957 in pa njegove pravice po novih zakonih, ki veljajo v letošnjem letu.

Za določene gospodarske panoge je bila samostojna delitev dohodka uvedena že lani, kar nam je dalo dragocene izkušnje, ko smo na splošno uvedli ta sistem v letošnjem letu. Nekateri gospodarske organizacije, zlasti v trgovini, namreč lani pri samostojni delitvi niso pokazale

dovolj zrelosti; zanemarjale so potrebe svojih skladov in delile predvsem presežne plače. Zato je Zvezni izvršni svet konec leta predpisal dopolnitev uredbe o delitvi skupnega dohodka in uredbe o plačah. Po teh dopolnitvah lahko občinski zbor proizvajalcev v izjemnih primerih določi skupnam podjetju ali posameznim podjetjem večji prispevek za družbene investicijske sklade; zunanjim trgovskim podjetjem lahko predpiše, da del sredstev, ki pridejo v poštev za delitev plač, vnesejo v svoje sklade, v zvezi s prejemami pa lahko zahteva, da delavski svet ponovno prouči oz. spremeni premijske pravilnik in tudi že obračunane premije, če ne slone na realnih osnovah ali če ni vzročne zveze med prejemami in premijsko osnovo. Te izjemne pravice občinskega zbora proizvajalcev pa veljajo le za delitev dohodka iz leta 1957 ob njegovi dokončni razporeditvi v zaključnem obračunu za to leto. Z odobritvijo zaključnega računa pa te izjemne pravice zbora proizvajalcev ugasnejo, ker prenehata veljati tudi obe uredbi.

Glede delitve dohodka, ustvarjenega v letošnjem letu, veljajo le predpisi novih zakonov, ki jih je Zvezna ljudska skupščina sprejela konec lanskega leta. Načelo samostojne delitve čistega dohodka po teh predpisih ni okrnjeno. Da pa podjetja ne bi med letom pretiravala pri izplačevanju osebnih dohodkov, določa zakon o sredstvih gospodarskih organizacij, da sme gospodarska organizacija do sprejetja zaključnega računa izkoriščati čisti dohodek le za izplačilo akontacij na osebne dohodke, in sicer v višini 150 % minimalnih plač, kar praktično pomeni, da lahko med letom izplača največ dve in pol plače nad plačami po obstoječih tarifnih pravilnikih (gornji odstavek). Delavski svet torej lahko brez omejitev razporeja čisti dohodek šele ob računskem zaključku, ko ima zanesljivo sliko doseženega uspeha in ko lahko bolje presodi možnost te delitve pa tudi potrebe lastnih skladov.

Na samo delitev dohodka ljudski odbor nima vpliva, razen če gre za nepravilnosti pri izvajanju zakonitih

predpisov ali če uvede občinski dopolnilni prispevek iz osebnega dohodka (do največ 10 % zneska rednega zakonitnega prispevka). V ostalih primerih vplivanja na delitev pa gre le za pomoč, ki jo ljudski odbor lahko nudi gospodarskim organizacijam, n. pr. tistim, ki ne dosežejo zadostni dohodka. Tem lahko priznava nekatere olajšave. Posameznim trgovskim organizacijam lahko odstopi za investicije razliko med prispevkom iz dohodka po splošni in posebnih lestvicah za trgovino, ki se sicer steka v občinski investicijski sklad. Gospodarske organizacije določenih dejavnosti lahko za določene namene tudi oprosti plačila čistega dela zakonitih prispevkov, ki občini pripada po zakonu. Razen tega ima posebna komisija obeh zborov ljudskega odbora pravico staviti pripombe na predloženim tarifnim pravilnikom; če pa glede teh pripomb ne pride do sporazuma, odloča o spornih pripombah okrajni arbitražni svet. Navedene pravice ljudskega odbora torej niso take, da bi bistveno krnile pravico delavskega sveta glede samostojnega razporeditve dohodka. S.

Gospodarske VESTI

● KAKO JE Z GRADNJO RUDNIKA SOLI V TUSNJU. Da bi odpadla potreba velikega uvoza soli, smo pred devetimi leti začeli v bazenu Tuzle graditi rudnik kamene soli Tusanj. To naj bi bil edini rudnik te vrste v Jugoslaviji, kajti zdaj pridobivamo kameno sol samo iz slane vode, medtem ko bi v Tusuju kopali rudniško sol. Pri gradnji jaskov za ta rudnik pa je leta 1952 in znova leta 1956 vdrila voda, in sicer pri gradnji izvozne jaskve v globi 252 metrov in po zneje pri gradnji zbirne jaskve v globini 291 m, 7 metrov nad prvo plastjo soli. V obeh primerih so jaskve na nevarnem mestu zazidali, nato pa so morali gradnjo jaskve ustaviti. Medtem je uspelo tri vodonošne sloje s cementnimi injekcijami dokončno sanirati. Treba je konsolidirati le še četrti in poslednji vodonošni sloj tik nad prvo plastjo soli. Če, da se bodo dela za odpiranje rudnika letos lahko nadaljevala. Voda iz jaskov so izpustili. Ko so poslednja vodonošna plast premagana, ne bo več težav poglabiti jasek do predvidene globine 400 metrov. Doslej je bilo za gradnjo rudnika investiranih 2,5 milijarde dinarjev, po cenitvi posebne komisije Jugoslovanske investicijske banke pa bo treba investirati še okrog 700 milijonov. Rezerve soli so zdaj ocenjene na 30 milijonov ton, kar zagotavlja izkoriščanje letnih 300.000 ton soli za vrsto desetletij.

● SVETOVNI IZVOZ STROJEV. Za prvo lanko polje je svetovni izvoz strojev ocenjen na okrog 4 milijarde dinarjev. Prvo mesto drži ZDA z izvozom strojev v vrednosti 1,6 milijarde dolarjev, drugo mesto je zavezala Zahodna Nemčija s 800 milijoni dolarjev, nato pa Anglija, Francija in Švica, vsaka z vrednostjo izvoza po 150 milijonov dolarjev.

Več denarja za nove strehe

Kaj priporoča načrt stanovanjske izgradnje, da bi zgradili kar največ novih stanovanj

Plan stanovanjske izgradnje predvideva, da bo Ljubljana dobila vsako leto več stanovanj, za gradnjo teh stanovanj pa bo potrebno vsako leto zbrati več sredstev. Dosedanje izkušnje govorijo, da denar prepočasno pride v sklad in ga največkrat ni toliko, kolikor naj bi ga potrebovali za predvidene gradnje. Tudi 2800 milijonov dinarjev, ki jih nameravamo v Ljubljani letos nameniti za nova stanovanja, je še vedno premalo za stroške vseh predvidenih gradenj novih stanovanjskih blokov in hiš. Zato naj bi predvidene kredite v tej višini potrošili predvsem za gradnjo racionalnih in ekono-

GRADITELJI NAJ PRISPEVAJO TRETJINO

Upravni odbori kreditnih skladov naj bi dodeljevali kredite vsem tistim graditeljem, ki bodo za nove gradnje sami prispevali najmanj 30 % od proračunskih vrednosti kreditiranih stanovanjskih zgradb. Politično teritorialne enote naj bi prispevale za stanovanjsko gradnjo najmanj 15 odstotkov proračunskih vrednosti stanovanjskih zgradb. Skrbeti naj bi za stanovanjske delavce in uslužbence drugih institucij, ki spadajo v njihovo pristojnost. V enakem odstotku naj bi politično teritorialne enote prispevale sredstva

ve lastne udeležbe določa na osnovi med sredstvi v skladu za samostojno razpolaganje in z investicijskim skladom ter številom zaposlenih. Kolikor pa bi gospodarske organizacije politično teritorialne enote in zavodi ne imeli dovolj denarja za samostojno investiranje stanovanjske izgradnje, oziroma za nakup stanovanj, naj kupujejo ali gradijo stanovanja skupaj s stanovanjskimi zadrugami, oziroma s stanovanjskimi skupnostmi.

Plan stanovanjske izgradnje še predvideva naj bi stanovanjske zadrugne in stanovanjske skupnosti, ki grade stanovanja v blokih, obvezno prispevale 10 % proračunske vrednosti stanovanjskega objekta, gospodarske organizacije, politično teritorialne enote, zadrugne in ustanove, pri katerih so bodoči upravitelji stanovanj zaposleni, pa naj bi krili razliko do 30 % proračunske vrednosti. Gospodarske organizacije naj bi tudi najemale posojila in s temi posojili sodelovale pri gradnji zadrugnih stanovanj oziroma stanovanj, ki jih grade stanovanjske skupnosti.

SKRB ZA STANOVANJE BO UČINKOVITEJŠA

Sodelovanje družbenih sredstev s sredstvi državljanov v stanovanjski gradnji bo ustvarilo nove socialistične lastninske odnose. Ti premoženjski lastninski odnosi bodo v takem sodelovanju temeljili, gledano s stališča uvažalca stanovanja, na stanovanjsko-stvarni pravici. Ta pravica je močnejša od stanovanjske pravice, ki jo dobi uvažalec stanovanja po sklenjeni stanovanjski pogodbi s hišnim svetom ali lastnikom hiše po uredbi o upravljanju stanovanjskih hiš. Medtem ko obe pravici zagotavljata uvažalcem stanovanja samostojno razpolaganje s stanovanjskimi prostori ter pravico sodelovanja v organi družbenega upravljanja stanovanjskih hiš, je stanovanjska stvarna pravica odsvoljiva in podeljiva. Nosilec te stvarno-stanovanjske pravice pa lahko v določenih primerih tudi zahteva vrnitev vloženih lastninskih sredstev. To pravico je mogoče tudi v vključbo v zemljiško knjigo zavarovati. Gledano s stališča investitorja (zadruga, stanovanjske skupnosti), pa je stanovanjska zgradba v vsakem primeru družbena lastnina.

Sodelovanje državljanov z lastnimi sredstvi pri povečanju in izgradnji družbene lastnine, bo vsekakor razvilo namansko

šteditno državljanov v največji meri, razbremenilo družbena sredstva, utrdilo ekonomske odnose, uvažalci stanovanj pa bodo za stanovanja bolj skrbeli kakor doslej, kajti razen odplačil anuitet bodo morali organom družbenega upravljanja plačevati tudi stroške za upravo in tekoča popravila ter investicijsko vzdrževanje.

-ko

3800 brigadirjev iz ljubljanskega okraja

Prvih 75 mladih kvalificiranih delavcev-brigadirjev bo že marca začelo graditi taborišča za prihod ostalih brigad — Doslej vodi kovinarska industrijska šola iz Šiške, kjer se je skupinsko prijavilo 200 mladincev

Štab mladinskih delovnih brigad ljubljanskega okraja je v zvezi z mobilizacijo že pripravil več posvetovanj. Tako je bilo pred kratkim posvetovanje predsednikov občinskih komitejev in komendantov MDB. Kakor na drugih posvetovanjih s delavsko in kmečko mladino ter srednješolci so tudi na tem razpravljal o pomenu akcije ter o mobilizacijskem programu. Tako neposredna kot posredna mobilizacija sta že rodili prve lepe uspehe. Doslej se je prijavilo v delovne brigade nad 700 mladincev in mladink iz ljubljanskega okraja. Skupno pa bo odšlo na akcije v 20 brigadah okrog 2500 mladincev in mladink iz ljubljanskega okraja, ki se jim bo pridružilo še 1300 študentov.

Na Okrajni štab pa ne prihajajo samo prijave posameznikov, temveč tudi prijave skupin in večjih tudi celih kolektivov. Iz ljubljanske šole se jih je največ prijavilo iz Kovinarske industrijske šole v Šiški in sicer 200 mladincev. Sledi Tehnična srednja šola s 120 mladinci. Tudi po drugih šolah se jih vedno več prijavlja v brigade.

Prvo brigado, ki bo 1. marca odšla na gradnjo taborišča za prihod ostalih mladinskih brigad že sestavlja okrog 75 mladincev, predvsem iz vrst kvalificiranih delavcev. Tudi drugo brigado, ki bo 1. aprila zamenjala prvo, bodo sestavljali kvalificirani in polkvalificirani delavci. S prvim marcem pa bo iz ljubljanskega okraja odšla že tudi prva brigada, sestavljena iz kmečke mladine.

POSREDNA MOBILIZACIJA ZELO USPEŠNA

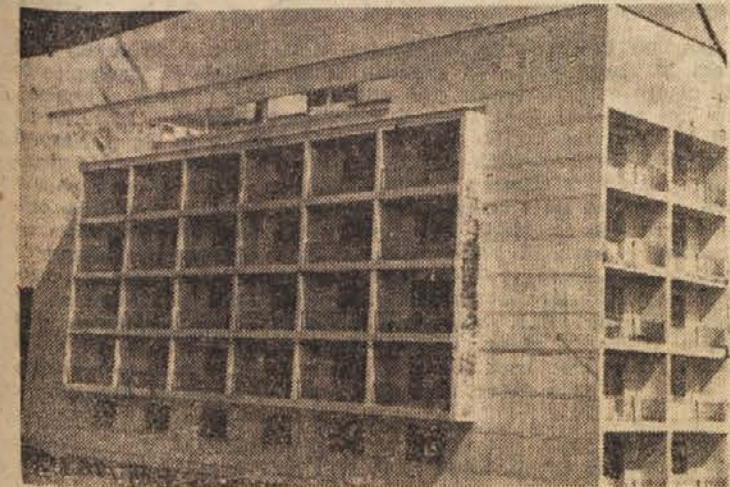
Okrajni štab MDE jo organizira z mnogimi sodobnimi sredstvi vplivanja: s prenosnimi razstavami o brigadnem življenju, z zabavnimi in kulturnimi brigadirskimi večeri, s seminarji in razgovori po šolah. Tudi osrednji brigadirski večer, ki bo 15. marca v dvorani kina Union ali pa v novi Festivalni dvorani, ima agitacijski značaj, saj bodo skušali na nem prikazati celotno življenje brigadirjev. Okrog tabornega ognja bodo brigadirji izvedli kulturni program in pa tekmovanja svojih skupin. Večer bo prenašal tudi Radio-Ljubljana.

»Mladim volivcem«

v Unionski dvorani

V soboto, 22. februarja bo v Ljubljani veliko republiško mladinsko tekmovanje pod naslovom »Mladim volivcem«. Zaradi tehničnih ovir, prireditev ne bo v veliki hali na Gospodarskem razstavišču, temveč v dvorani kina Union. Izredno veliko zanimanje za to prireditev kaže, — že sedaj več kot 5000 prostelj za vstopnice, — da so tovrstne prireditve osvojile slovensko občinstvo.

Vsi, ki ne bodo dobili vstopnic, pa bodo kljub temu lahko prisostvovali tej priljubljeni oddaji, saj jo bo prenašal Radio Ljubljana.

S. smotrno porabo sredstev si bomo lahko zagotovili še mnogo več lepih stanovanjskih zgradb kot jih je raslo v minulih letih.

mičnih stanovanj. Upravni odbori kreditnih skladov naj bi, tako svetuje plan stanovanjske izgradnje, zgradili s tem denarjem kar največ stanovanjskega prostora, hkrati pa zbrali razen rednih sredstev, ki se stekajo v občinske redne sklade čimveč dodatnih sredstev za stanovanjsko izgradnjo. Toda od kod ta dodatna sredstva.

tudi za gradnjo šolskega prostora. Gospodarske organizacije pa bi morale obvezno sodelovati s lastnimi sredstvi v stanovanjski gradnji za najmanj 30 % od proračunske vrednosti stanovanjskih zgradb. Upravni odbori kreditnih skladov bodo morali letos do sledno upoštevati načela, da se kreditna sposobnost gospodarskih organizacij, oziroma višina njihovih

Program I. mednarodnega festivala tehničnega in znanstvenega filma

Kratke filme štirinajstih držav, udeleženk festivala vrtijo v »Slogi« in Mladinskem kinu v domu »Maksa Perca«

Kakor poročamo na drugi strani našega lista sodeluje na Prvem mednarodnem festivalu tehničnega in znanstvenega filma 14 držav — s 23 kratkimi filmi. Organizatorji so nato združili nekaj filmov, ki trajajo pol drugo uro in tvorijo zaključen dnevni program. Celotna festivalna prireditev je sestavljena iz petih programov.

Festivalni program predvajata dva kinematografa in sicer kino »Sloga« in Mladinsko kino v domu »Maksa Perca«. V kinu »Sloga« predvajajo vsak program štirinajstkrat, v Mladinskem kinu pa dvakrat. Prvi dan so predvajali jugoslovanski barvni film »Začelo se je«, vzhodnonemški film »S tisočimi očmi«, italijanski barvni film »Čarobna svila«, mehiški barvni film »Ujeti ogenj«, romunski barvni film »Kratka zgodovina in sovjetski barvni film »Polet v stratosfero«. Drugi dan je program za danes, sestavlja jugoslovanski film »Srečanje«, vzhodnonemški film »Ultra zvok«, sovjetski film »Atomska energija za mirne domače namene« in nizozemski film »Clovek in svetloba«. Tretji program, ki bo predvajal v petek, sestavlja jugoslovanski film »Kako nastane časopis«, poljski film »Umetna vlakna«, kitajski film »Reprodukcija«, češkoslovaški film »Krotimo vodo« in madžarski film »Zibelke«. V soboto je pripravljen najzanimivejši del programa. Četrti program namreč sestavljajo sledeči filmi: jugoslovanski »Po sledi rakete«, sovjetski »Znanost in tehnika«, sovjetski »Umetni satelit (Lajka)«, francoski »Delavci iz drugega sveta« in angleški film »Ustvarjalni duh«. Zadnji peti program sestavljajo samo trije filmi: jugoslovanski »Radare«, japonski »Sonce in radijski zvoki« in sovjetski film »Pot k zvezdam«.

Zaradi velikega zanimanja se bo festivalna turneja prvega mednarodnega festivala znanstvenih in tehničnih filmov še nadaljevala po vseh večjih mestih.

Pomlad v sadovnjakih

V ljubljanskem okraju pridelujemo večino sadja še zmeraj v starih kmečkih sadovnjakih. Dreve, ki so ga nasadili po kmečkih vrtovih naši predniki, je mnogo pregesto. Najmanj 60 odstotkov sadovnjakov v okraju pa je že tako starih, da jih bo treba čimprej obnoviti. Načrtno smo začeli obnavljati sadjarstvo v okraju leta 1953. Tega leta so uredili plantažne nasade na kmetijskih posestvih Boštanj, Smartno pri Litiji in na Prevojah. Med 398 hektarji sadovnjakov, ki smo jih v okraju uredili v štirih letih, je 54 hektarjev sadovnjakov v lasti države.

Stojnice pod snegom

Znanilci pomladi na naših živilskih trgih (izredno dobro založen trg ter rekordno število prodajalcev), o katerih smo pisali v našem nedeljskem tržnem pregledu so se zdaj za nekaj časa spet morali umakniti pred zimo. Večera namreč je na ljubljanskih živilskih trgih (iz izjemo Most in Viča kjer trga ni bilo) prodajalo samo 150 prodajalcev, to pa je samo dobra desetina tistih, ki so na ljubljanske živilske trge prišli minulo soboto, ko je bil letošnji snegoboljši tržni dan. Sprito tega je seveda razumljivo, da je bil trg slabši založen. Z veseljem pa beležimo novico, da so se tržne cene, ki jih je predpust pognal navzgor, spet padle nazaj na staro raven.

Solato so prodajali od 80 do 100 din, motovilec od 130 do 200 din, radič od 160 do 170 din za kilogram. Krompir je bil po 12 do 14 din, cvetača od 75 do 80 din, čebula od 50 do 60 din, česen od 100 do 200 din, glavna zelje po 20 do 26 din, ter kisel zelje od 38 do 48 za kg.

Kokosarji so na večerajšnji mali tržni dan prodajali samo zaklano perutnino (400 din kg) ter jajca (18 do 19 din komadi).

Sadje so večeraj imeli samo v družbenem sektorju.

V Ribarnici so prodajali samo slane sardele po 240 din za kg in žive postrvi iz ribogojnice v Dragomlju pri Domžalah (500 din kg), ter sardelice in gurice oboje po 100 din kilogram.

Zaradi hitrosti po ledeni cesti

Včeraj ob 11.20 uri je prišlo do hujše prometne nesreče nad železniškim nadvozem kamniške proge pri Črnučah. Tovorni avto, last tovarne Belinka, je vozil L. M. iz Sentjakobla proti Črnučam. Nasproti se mu je blizal s precejšnjo hitrostjo osebni avto, last tovarne žitnih izdelkov Celje, ki ga je opravljal D. R. Zaradi prehitre vožnje nista mogla na ledeni cesti pravočasno zavreči, zato sta trčila. Nastalo materialno škodo na obeh avtomobilih cenijo za približno 200.000 dinarjev. Tovornem pa približno 5000 dinarjev.

Konec je pustnega veselja. Maske in druga pustna oblačila so že izginila v omarah, kjer bodo čakala, dokler se leto zopet ne bo obrnilo. Vesel zaključek pustnih dni je bilo pokopavanje pusta. Vedri obrazji ljubljancem, ki so večeraj popoldne spremljali pusta na njegovi »zadnji poti« prav nič ne kažejo, da bi jim bilo žal za minulimi pustnimi dnevi. Pa vendar ne mislijo nadaljevati!

Vso zimo sprašujemo: Kje so nageljčki iz Portoroža

Dokler ne bo urejeno »električno vprašanje«, bo treba potrpeti, sicer nam bo pa pomlad kmalu nasula naročje cvetja

Kar povejmo: marsikdo je bil pozimi v zadrugi, ko je zamenjal stikal za šopkom cvetja, za nekaj nageljnov. Posebno tisti, ki se prav zadnji hip spomnijo, da je treba komu podariti za vželo vsaj nekaj cvetov. Tako se ni to zimo dogajalo sarbo po oddaljenih krajih v Sloveniji, ampak celo v Kopru, tik pred Portorožem, kjer so že od nekdaj gojili zimsko cvetje, zlasti nageljne. V Kopru so se ljudje spomnili tega celo na zborih volivcev, ko so vpraševali, zakaj morajo Kopranji kupovati nageljne v Trstu, ko pa jih je nekdo Trst kupoval v Portorožu.

Pri »Cvetju«, cvetličnem in okrasnem vrtnarstvu v Portorožu, vam povedo, kako je pravzaprav s stvar-

jo. Najprej vas potolažijo, da ni tako hudo za šopek nageljnov ali celo narcis. Vendar pa je gojitev nageljnov pozni zelo počasna, tako da ni cvetja v takšni obilici v potrošnih sredstvih, kolikor bi ga lahko bilo, če bi gojili nageljne v cvetličnjakih, ki bi jih umetno ogrevali. Kalkulacija ogrevanja je namreč tako huda, da bi cena cvetov narasla na 100 din. V prav hudi zimi, ko bi bilo treba cvetličnjake ogrevati noč in dan, pa celo do 400 din. Kilovat električnega toka se giblje od 30 do skoraj 50 din. Takšne cvečičnjaki pa so pravcati požeruhi elektrike! In ker »Cvetju« doslej še ni uspelo, da bi se pogodilo za primerno ceno električnega toka, goje nageljne v cvetličnjakih brez umetnega ogrevanja, kar se-

veda močno podaljša vegetacijsko dobo in daje le minimalni »pridelek« cvetja. Zato seveda cvetja prav v zimskem času ni tako na voljo, kakor si kupci žele. Če pa so nageljni v Trstu po 30 do 50 lir, je treba upoštevati, da so le-ti »pridelanci« v San Renu v prirodni temperaturi, torej brez umetnega ogrevanja. Če bi jih lahko portoroško »Cvetje« vzgajale v takšnih pogojih, potem ni dvoma, da bi bili naši nageljni precej cenejši kot iz Trsta. A ne samo to. Portorož bi bil celo konkurenčen, če bi mu zaračunavali električni tok po gospodinjstvi tarifi. Tako pa bo treba potrpeti, ko bo morda prihodnjo zimo bolj in ne bo več tolikšne zadrage za šopek nageljnov.

Sicer pa pravijo pri »Cvetju« še to, da bo položaj čez dva, tri tedne popolnoma drugačen. Toplejše ozračje bo v znatni meri okrajšalo vegetacijsko (gojitveno) dobo ter bo »pridelek« čedalje večji, v cvetličarnah pa čedalje več nageljnov in lepša izbira. Seveda takrat bo že nekoliko pozno, zakaj pomlad nam bo nasula prepolno cvetja.

Ob koncu še posebno željo iz Kopra. Zakaj v Kopru vendar ni vsaj ene cvetličarne, ki bi lahko vse leto stregla s cvetjem? Bilo je sicer nekaj poskusov, toda vse kaže, da trgovina stvari le ni zela tako resno, da bi bilo to vprašanje trajno in solidno rešeno. Tako morajo ljudje naročati cvetje iz Portoroža ali celo hoditi ponj osebno. Mnogi pa izberejo še drugo pot: skomignijo s rameni in gredo po cvetje v Trst. Pa čisto brez potrebe, kajne? Kakor da bi za to blago ne bilo škoda poti in deviz! Ali v Kopru res ni trgovca, ki bi na vse to pomislil in vzel stvar resno? Posebno zdaj, ko smo pred turistično sezono?

Portorož

KREMA ZA ČEVLJE

Kje dobite jedačo in pijačo najceneje?

Gostilna pri Vrhničanu

Tržaška cesta št. 5
vam nudi enolončnice po 30, 40, 50 in 70 dinarjev. Domače kranjske klobase, krvavice, pečena šunka itd.
Točimo zažamčeno pristna bria, istrska in dalmatinska vina

RAZSTAVA SLIKARSKIH DEL MOŠE PIJADA

V Moderni galeriji je bila pred nekaj dnevi odprta posmrtna razstava slikarskih del pokojnega predsednika Zvezne ljudske skupščine Moše Pijada, ki nam predstavlja to veliko osebnost še s tiste strani, ki je publika doslej ni tako dobro poznala — predstavljamo nam Mošo Pijada kot umetnika — slikarja in risarja. Kot pri redko katerem umetniku je pri njem umetniško delo povezano s težko življenjsko potjo, z njegovim revolucionarnim delom pred vojno, z leti v zaporih, s časom partizanske vojne in z odgovornimi državnimi posli po vojni — in vse to mu je dovoljevalo slikanje le v redkih mirnih in prostih trenutkih. Zato tudi razpada njegovo razstavljeno življenjsko delo na več obdobj, med katerimi je včasih kar po več let premora.

Moša Pijada je pričel risati že v osnovni šoli in v tem nagnjenju ga je posebno vzpodbujal starejši

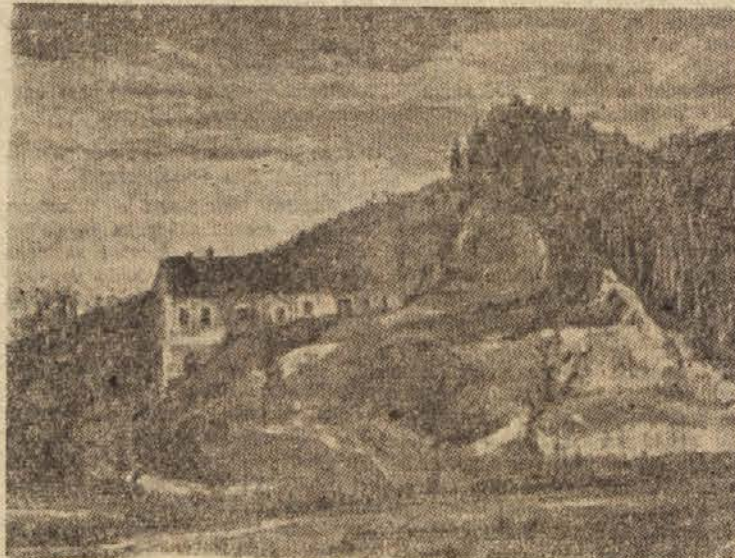
brat David, ki mu je pošiljal z Dunaja monografije velikih mojstrov. Že v prvem razredu gimnazije išče s skicirko v roki ob Donavi slikarske motive in to nagnjenje ga je napotilo, da je zapustil v petem razredu gimnazijo in se vpisal na Umetno obrtno šolo in nato k slikarju Vučetiću kot privatni učenec. Pot ga vodi leta 1908 v Monako na Akademijo likovnih umetnosti, kjer študira kot učenec Heinricha Knirra in Angela Jancka, in nato leta 1909 dalje v Pariz, kjer preživi dobro leto na akademiji Grande Chaumière v zelo težkih gmotnih prilikah, ker je odpovedala očetova podpora. Zato se vrne leta 1910 v Beograd, kjer se

šev na robiji, od katerih pa so mnogi izgubljeni in so bolj zapisi posameznih fiziognomij kot reševanje kolorističnih problemov; nato mu je šele po daljšem presledku leta 1930 v Lepoglavi uspelo priti do barv. V Lepoglavi je poleg portretov tovarišev, med katerimi sta tudi dva portreta maršala Tita, naslikal nekaj globoko občutenih krajin, v katerih je zopet polnokrvno zapela njegova paleta. Lepoglavske krajine predstavljajo drugo fazo njegovega slikarskega razvoja, kolorit je postal toplejši in te krajine, ki v bistvu predstavljajo poglede v svobodni svet iz jetniškega okna, nosijo nadih neke otočnosti, a so obenem polne pristnega in ljube-

teh, dokler niso bile znova najdene. Zadnja od razstavljenih slik je portret soproge Lepe Pijade iz leta 1957 in s to sliko se zaključuje pregled življenjskega dela moža, ki ga je smrt nenadoma pokosila v preteklem letu.

Ljubljanska razstava del Moše Pijada predstavlja izbor iz posmrtnih razstav, ki jo je lani pripravil Narodni muzej v Beogradu in ki je bila obenem prva javna razstava njegovega umetniškega dela. Če jo gledamo v celoti, vstane pred nami podoba talentiranega slikarja in odličnega risarja, ki pa se je odpovedal izključni poti umetnika in svojim osebnim nagnjenjem zaradi dela za boljšo bodočnost človeške družbe, ki se mu je ves predal. Ves čas svojega življenja pa je ostal zvest obema svojima ljubimima in tudi v svojih najtežjih dneh ni popolnoma odložil čopiča in je sanjal o novih ustvaritvah, ki pa vseh ni mogel dovršiti. Zato je ta razstava umetniškega dela Moše Pijada toliko bolj zanimiva in vredna ogleda in čeprav kot torzo priča o izredni umetniški in človeški osebnosti.

M. Stele

Moša Pijada: Borov gozd v Lepoglavi

bavi z novinarstvom in slikarstvom in tedaj tudi prvič razstavlja. Iz tega leta je tudi najstarejša slika na naši razstavi »Avtoportret«, ki nosi še sledove študija v zadnjih letih. Podlaga slikarskemu nazoru Moše Pijada je ostal münchenski realizem in francosko postimpresionistično slikarstvo, ki pa ju je razvil do lastne, osebnostne oblike. L. 1913 se mu je ponudila edina priložnost v življenju, da se posveti samo umetnosti — dobil je službo honorarnega učitelja risanja na gimnaziji v Ohridu. A usoda mu ni bila naklonjena — na železniški postaji so mu izgubili nekaj slik, okrog 200 risb in ves slikarski pribor in tako je to misel opustil in se vrnil v Beograd k novinarstvu.

Od tu dalje prične vedno intenzivneje delovati v revolucionarnem delavskem gibanju in za slikanje mu ostaja vedno manj časa. Leta 1916 nastane znani »Avtoportret z japonskimi lutkami«, ki razodeva že v polni meri slikarjev osebni stil. Ilustracije o Kraljeviču Marku izidejo leta 1920 že anonimno v izdaji beograjskega Napretka. Nadalje so razstavljena dela, ki so nastala že v časih preganjanj in zaporov, v letih 1924 do 1939. V Sremski Mitrovici (1926/27) je naslikal okrog 60 portretov tovari-

šev, ki mu je bil nekaj let tako zvest z državnimi posli, da je iz tega časa malo slik, vendar je zasnoval veliko kompozicijo »Vrhovni štab v času borbe v Sutjeski« z več portreti, a je ni utegnil dovršiti. Leta 1932 se je preselil v novo stanovanje s pridruženim ateljejem — in to je bil njegov prvi atelje v življenju. Tu je intenzivno delal v vseh prostih trenutkih in o tem novem zagonu in tretji fazi njegovega dela priča vrsta študij aktov, risb, portretov, tihožitij in pa skice za veliko kompozicijo »Balzacova smrt«, ki mu je bila silno pri srcu, a je tudi ni mogel več uresničiti. V tem svojem ateljeju je leta 1932 pripravil tudi prvo razstavo svojega dela za ožji krog in v vizitornem katalogu, ki ga je sam sestavil, opisal zgodbe mnogih svojih slik, ki so delile njegovo usodo in potovale po čudnih po-

čega odnosa do narave, ki mu je najljubša v jesenskem ali zimskem razpoloženju.

Leta 1939 se je vrnil v Beograd in v tem letu je imel nekaj več časa za slikanje — nastanejo tihožitja, portreti in zanimiva mala slika »Strehe v Cviljevi ulici«, naslikana v ostrih barvnih plokvah. Nato sledi dolgi premor za časa narodnoosvobodilne borbe, ko ni bilo časa, možnosti in tudi ne materiala za slikanje. Po vojni je bil nekaj let tako zvest z državnimi posli, da je iz tega časa malo slik, vendar je zasnoval veliko kompozicijo »Vrhovni štab v času borbe v Sutjeski« z več portreti, a je ni utegnil dovršiti. Leta 1932 se je preselil v novo stanovanje s pridruženim ateljejem — in to je bil njegov prvi atelje v življenju. Tu je intenzivno delal v vseh prostih trenutkih in o tem novem zagonu in tretji fazi njegovega dela priča vrsta študij aktov, risb, portretov, tihožitij in pa skice za veliko kompozicijo »Balzacova smrt«, ki mu je bila silno pri srcu, a je tudi ni mogel več uresničiti. V tem svojem ateljeju je leta 1932 pripravil tudi prvo razstavo svojega dela za ožji krog in v vizitornem katalogu, ki ga je sam sestavil, opisal zgodbe mnogih svojih slik, ki so delile njegovo usodo in potovale po čudnih po-

Sloviti ukrajinsko - ameriški mojster klavirja Aleksander Uninski je imel v soboto 15. februarja nabito polno dvorano. Pričakovanja občinstva je izpolnil, razen mogoče s Chopinom, v kakšni stvari pa morda celo presege: gotovo je bil njegov koncert v tej nekoliko zastajajoči sezoni doslej eden najboljših razvemaajočih in ne le eden najbolj svetovljanskih, med pianističnimi pa sploh na višku.

Pri Chopinu (dve mazurki in tri etude: terca in obe cis-molovi) v interpretaciji nekako ni zavzel opredeljenega stališča: bila je nekje na pol poti med tradicionalno in takšno zasnovano, kakršna bi ustrezala sodobnemu občutju; zato ji je manjkalo notranje prepričljivosti. Ta epizoda sporeda je bila zgovorno opozorilo, da interpretacija umetnine

ni nikoli enkrat za vselej dognana stvar, pa tudi pri Chopinu ne, ampak jo je treba ustvarjati vselej, v vsaki dobi, na novo; če je nekaj zares dognano, je pa to znak, da je tudi mrtvo. Pri Mozartu je pianist reševal predvsem klavirsko-zvočne probleme z razvijanjem impozantnega, učinkovitega koncertnega zvoka. Obenem kaže primerjavo izvedbe Mozarta z izvedbo Bramsa in Stravinskega, da mojster izdatno spreminja slog svoje igre od avtorja do avtorja, prilagajajoč se ne le stavčnim, ampak vsebinskim posebnostim vsakega dela. Stravinskega je izvajal brez poudarka na tehnični sijaji, tematično risba pa se mu je pletla pod rokami s čudovito plastiko in učinki so bili v pristnem vzdušju Pétruške. Višek večera je bil po moji sodbi v Brahmsovi sona-

ti zaradi največje dognanosti vseh komponent in izvedbi. Tehnična reprodukcija brezhibna kljub drznim tempom, izredno plastična zvočnost, pregledano razpeta zgradba in dostopna vsebina! Že pred leti nam je Uninski nepozabno odigral Brahmsove varietije. Vse to me navaja k sklepu, da mora biti sploh epohalen Brahmsov interpret.

Rafael Ajlec

Drevi KULTURNI RAZGOVORI

Za nocojšnje Kulturne razgovore v ljubljanskih Križankah sta značilni dve stvari: nastopata dva govornika hkrati, govorita pa o temi, ki je pri nas že več let na tapeti: o šolski reformi. Predavala bosta in

Vladko Majhen

odgovarjala na vprašanja s tega področja predsednik Sveta za šolstvo LRS Vladko Majhen in sekretar iste Sveta Ludvik Gabrovšek.

Šolska reforma je, kot rečeno, že več let v središču zanimanja šolnikov, pedagogov, kulturnih in javnih delavcev in seveda vseh številnih prizadelih staršev in učencev, skratka, to je še vedno v polnem pomenu besede aktualno vsehposlovno vprašanje celotne naše družbe. Niti in vozlišča te reforme so bila že večkrat osvetljevana s te ali z one strani, ostalo pa je še vedno dovolj nerešenih vprašanj, ki se rešujejo sproti v življenjski praksi na prizorišču med možnostmi, potrebami in zamislimi, kakor se bodo pred dokončno podobo zamisljene reformirane šole še in še reševala. Prav zato ni napak, da se ta vprašanja še in znova obravnavajo ne le v ožjem krogu ljudi, ki so na reformo neposredno vezani, marveč tudi na taki javni tribuni kot so četrtkovi Kulturni razgovori.

Koprodukcija z Američani

Te dni je sicer Trilavfilm dogovor z ameriškim producentom King Bros. Prod. Inc. iz Hollywooda za skupno snemanje umetniškega filma »The Wings of Hope« (Krila upanja). Po zmisli hrvaškega filmskega režiserja in scenarista Sima Simatovića je napisal zanj scenarij Werner Wollnerberger. Zgodba je v kratkem taka: V partizanskem Topuskem je bilo 1944. leta štirišest židovskih beguncev. Neke noči so priletela zavezniška letala s težko pričakovano pomočjo. Izpraznjena naj bi potem na varno odpeljala 200 partizanskih otrok, sirot. Ker teh otrok ni v bližini, pošlje partizanski komandant (baje je bil to Simatović

sum) ponje edine tovarnjak in osebni avtomobil, vse kar ima na razpolago od prevoznih sredstev. Seveda je prav malo verjetno, da bi se taka odprava lahko pravčasno vrnila do ponovnega vzleta ameriških letal. Tako kasneje ponudijo prevoz židovskim družinam. Veliko jih je, mest za odrasle pa samo 150 in žreb mora odločiti o izbranih potnikih. Leta povzroči presunljive ločitvene drame najbližjih svojcev. Tik pred odhodom eskadrile povsem nepričakovano, vendar pridejo otroci. V pravi partizanski domiselnosti so jih pripeljali z nenavadno zaprejo, ko so za avtomobiloma navezali kar navadna kmečke lojstrske vozove. Drug za drugim izstopajo iz letal nesojeni židovski potniki in predajajo svoja mesta otrokom.

Scenarij z vojno tematiko, a z izredno humano idejo obeta filmsko delo resnih umetniških kvalit. Film bo režiral znani ameriški režiser Curtis Bernhard. Vse zunaj posnetke bodo napravili v Jugoslaviji in pričeli s snemanjem še letos.

RAZSTAVA FRANCOSEGA SLIKARSTVA V ZAGREBU

Razstava »Sodobna francoska umetnost«, ki je bila do nedavnega odprta v Beogradu in upravičeno vzbudila ogromno zanimanje beograjskega občinstva, bo ta teden prenesena tudi v Zagreb. V prostorih zagrebske Moderne galerije bo danes svečana otvoritev.

Lojze Rozman in Duša Počkajeva v komediji Iwaszkiewicza »Poletje v Nohantu«. Premiera s proslavo 30-letnega umetniškega dela Maksa Furijana bo drevi v ljubljanski Drami

30 LET V GLEDALIŠČU

GLEDALIŠKI JUBILEJ MAKSA FURIJANA

V ljubljanski Drami bo drevi slavil svoj igralski jubilej igralec Maksa Furijana. Neštevilnim slovenskim gledališkim umetnikom,

Maks Furijan v vlogi Chopina v »Poletju v Nohantu« J. Iwaszkiewicza

ki so dosegli na odru aktivni in ustvarjalni visok jubilej 30-letni-ko umetniškega delovanja, se tako pridružuje nov lik, nova osebnost, nov igralec: Maks Furijan. Vsak ljubitelj gledališča gotovo pozna Furijanove navidez skromne in majhne vloge, ima v spominu tega markantnega igral-

ca, ki sicer nikoli ni silil v ospredje, a je vedno zelo dobro viden. Zanimivo si ga po maski, po mimični izraznosti in ostane mu neizbrisno v spominu. Za vsako gledališče pomeni tip igralca, kakršen je Furijan, odlično moč, saj je takega karakternega igralca težko najti. V ljubljanski Drami igra 11 let, potem ko je leta 1947 prišel iz mariborskega gledališča. Njegov igralski obraz je nastajal in se oblikoval na gledaliških deskah v Mariboru, Osijeku, Skoplju, Zagrebu in kajpak v Ljubljani.

Furijanovo igralsko izraznost, njegovo obsežnost in karakteristiko je moč spoznati in oceniti že po vlogah, ki jih je v 30 letih svojega gledališkega udejstvovanja odigral v Sloveniji in izven nje. To so vloge patra Lorenza v Shakespeareovem »Romeu in Juliji«, župnika v Cankarjevih »Hlapcih«, doktorja Donata v »Operaciji« Mire Pucove, generala v Hsiungovi »Biseri reki«, Hlopova v Gogoljevem »Revizorju«, patra Timoteja v Machiaveljevi »Mandragoli«, organista Stimsona v Wilderjevem »Našem mestu«, Soljona v »Treh sestrah« A. P. Čehova, Jima v Millerjevem »Spominu na dva ponedeljka«, dentista v »Dnevniku Ane Frank« itd. To so same oblikovane, izrazite vloge in šarže. Oblikoval jih je z izredno mimično izraznostjo, s psihološko poglobljenostjo in v odlični maski, kar

pri njem kritika vedno znova in znova poudarja.

Za svoj jubilej bo nastopil v komediji sodobnega poljskega dramatika Jaroslawa Iwaszkiewicza »Poletje v Nohantu«. Igral bo vlogo Frederika Chopina. Simpatičnemu igralcu želimo, da bi bil še vnaprej na odru vedno tako zanimiv kakor doslej.

Jože Pahor sedemdesetletnik

Na današnji dan pred 70 leti se je rodil v Sežani kraški publicist in pisatelj Jože Pahor. Njegovo delo obsega romane, drame in številne članke po najrazličnejših listih. Zanj je morda najbolj značilno tisto, kar je o svoji povesti »Otrok črnega rodu« govoril pionirjem v ljubljanski Pionirski knjižnici 6. novembra 1954, ko jim je razkladal svoj pisateljski nazor. Med drugim je povedal, kako je kot mlad človek prvič doživel Trst, ko so vojaki streljali na stavkajoče delavce in jih trinaest ubili:

»Krvave rože na tržaškem tlaču so mi odkrivalo nepoznano resnico: dva svetova. S presunje-

nim srcem sem se odločil. Sel sem z delavci. Bilo je spoznanje za vse življenje. Kar sem kdaj napisal, nosi pečat tega spoznanja.

Jože Pahor je po poklicu učitelj ter je do leta 1923 služboval v Sežani. Že zgodaj se je uveljavljal v publicistiki ter je mnogo njegovih člankov izšlo zlasti v »Učiteljskem listu« v Trstu, ki ga je urejeval od leta 1924 do 1926. Nekako sredi prve svetovne vojne je začel pisati leposlovne črte v tedanji reviji in v tržaško »Njivo«. Svojega dela pa ni posvetil samo literaturi, temveč se je vse življenje marljivo udeleževal in se še tudi danes z vsem udeležuje na raznih področjih javnega življenja.

Od njegovih književnih del bi bilo omeniti socialen roman »Medvladje«, ki je izšel v Trstu leta 1923 in ki je prvi njegov daljši prozni tekst. Najbolj obširen, dinamičen in epski pa je Jože Pahor v svojem romanu iz velikega upora slovenskih kmetov proti fevdalcem leta 1515, »Matija Gorjan«, ki je izšel leta 1940 pri Slovenski Matici ter je zapoved drugo izdajo leta 1946 v Trstu. Po vojni je izdal Pahor tri romane. Leta 1947 je izšel »Otrok črnega rodu«, l. 1951 Jurčičev življenjski roman »Pot desetega brata« in leta 1954 zgodovinski roman beneške slave in propada »Serenissima«. Napisal je tudi dve drami »Viničarji« (1951) in »Čas je dozorel« (1953). Omenimo vsaj še knjigi »Hodil po zemlji sem našel«, v kateri popisuje svojo pot po Jugoslaviji in knjigo »Tako je bilo trpljenje«, ki je izšla v Trstu leta 1946 in slika doživljanje mladine v Slovenskem Primorju in Trstu. Mladini je posvetil mnogo svojega dela. Tik po vojni je sestavil »Slovensko čitanko« za 3. in 4. šolsko leto ljudskih šol v Slovenskem Primorju.

Vsestransko delavnemu pisatelju in javnemu delavcu želimo ob njegovem jubileju še mnogo gladnih let!

PISANA TRATA

Pomagali jim bodo

Gremo na HIMALAJO

Napisal Venčeslav Winkler - Narisala Dora Plestenjak

dell. Ogledniki iz sovražnega rodu Komančev. Apači so se še bolj stisnili k skalam, na poti pod skalami so se pa ustavili štirje Komanči. Eden je vzel v roko daljnogled, pregledoval je skale in se nato ujezil. Videli so ga razločno in so

se začudili, zakaj v trenutku se je bil izpremenil iz Komanča v miličnika in tudi njegovi tovariši so postali nenadoma miličniki, ki iščejo otroke in niso jezili na konjih, temveč so se pripeljali na kolesih. Položili so jih v travo, skleni bluze ter se s vso naglico spustili v skale.

«Oh,» je dejal Sokolje oko, «sovražnik gré. Toda to niso Komanči. Pojdimo se rajši partizane in Nemce. Mi smo v zasedi in fašisti prihajajo. Kar s kamenjem jih bomo, ali ne?»

Drugi so bili nekoliko previdni. «In če koga zadenemo?» so vprašali. «S kamenjem bo!»

«To je vendar vojna. Zadeči je treba, kaj pa mislite!»

«In če bodo streljali?»

Sokolje oko je umolknil in nenadoma ni bil več ne Apač ne partizan, ampak čisto navaden kozjedolski fantiček. Preplašeno je pogledal tovariše in se nehote umaknil k steni. Nekdo pa je zasmešljivo ponovil:

«Nič ne de, saj to je vojna.»

Toda palice nenadoma niso bile več puške, temveč čisto navadne leskove palice. Naslonili so se nanje ter se v zadregi spogledovali. Ko se je pokazal čez pomol razgreti obraz prvega miličnika, so se že čisto potolažili.

Potem so šli spet po dolgi poti čez polja. Najmlajše so posadili miličniki na kolesa. Pogovarjali so se resno, kako je bilo med vojno.

«Drugič,» so dejali, «ne bomo napravili zasede tako visoko v skalah. Prenevarno je, ali ne?»

«Seveda,» so dejali miličniki, «boljše je bliže pri tleh. Tam bliže padeš.»

S Himalajo pa za tedaj ni bilo nič. Sploh pa — kaj je to Himalaja? Nič posebnega: zamljiš in si že na njej.

«Gremo na Himalajo,» so dejali otroci iz Kozjega dola.

Obložili so se z nahrbtniki in palicami, tudi plahto so vzeli s seboj, da jim bo za šotor. Napolnili so žepce s sadjem, vtaknili vanje vsak svojo zagozdo kruha in kar odšli, ne da bi kaj koga vprašali.

Kmalu so bili daleč iz vasi. «Kam pa v takem?» jih je vprašal miličnik ob cesti.

«Oh, na Himalajo,» so dejali samozavestno.

«To je precej daleč, utrudili se boste,» je menil sočutno.

«O, mi prav nič, spočiti smo in mladi,» so se mu zasmejali.

«Čez mejo je treba. Ali imate potne liste?»

Ustavili so se za trenutek ter se spogledali.

«Oh, nič! Čemu pa nam bodo potni listi? Zamijimo in zletimo ko ptice in smo takoj tam.»

«No, prav,» se je oddahnil miličnik. «Da le po skalah ne padete!»

«Oh ne!»

In so šli in šli. Sijalo je toplo poletno sonce, ozračje je bilo vse polno ptičjega petja, brenčanja žuželk, migotanja metuljev, ob poti je dišalo cvetje, na polju so zorela žita. Toda pot je bila dolga. Najslajšega kolača še človek naveliča, kaj se ne bi prašne ceste. Kje je še Himalaja!

«Oče, ali je še daleč do Himalaje?»

Stari kmet je ustavil voli in si obrisal potni obraz. Resno je pogledal po gorah v daljavi, nato po otrocih pred seboj in spet po zelenih gozdovih.

«Nikoli nisem dosti lažil po hribih. Dolgo boste še hodili do njih, eden izmed tistih najvišjih pa je brzokone Himalaja.»

«Hvala lepa, saj jo bomo že od daleč razločili. Gora sama nas bo vesela in nas bo pozdravila.»

Šli so skozi vas in se delali

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

pogumne in trdne. Resno so se ozirali na vse strani, kakor bi bili veliki potniki.

«Kam pa greste?» so jih oprežno spraševali otroci pred hišami in se nehali igrati. Brisali so si roke in strmeli vanje.

«Oh, na Himalajo,» so rekli važno. «Dolgo pot imamo še pred seboj.»

«Na Himalajo?» so se začudili otroci. «Ali lahko gremo z vami?»

«Zakaj pa ne?» so dejali kozjedolski.

Otroci so vrgli igrače v pesek, obrisali nosove, zatakneli so srajce za pas ter pohiteli za njimi.

«Hov,» je dejal, «prihajajo. Ogledniki so, na štirih konjih. Poskrbite se, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

si, da nas ne bodo vi-

Lov na kragulja

Ze dolgo sem si želel, da bi se mi posrečilo ujeti živega kragulja. Sicer je naše dvorišče večkrat obiskal, vendar jo je s ple-

Najmlajši se oglašajo

Dragi uredniki!

Ze dolgo se Ti nameravam oglašiti. Doma sem s Črnega vrha. To je hribovit predel blizu Idrije. Hodim v 4. razred osnovne šole. Rada se učim, a še raje čitam knjige, najraje pa rešujem križanke. Ko dobi mama časopis, najprej pogledam, če je tudi križanka. Skoraj vedno jo rešim. Ti včasih se mi ponesreči. Danes Ti jo pošiljam.

Tudi jaz bi rada sodelovala pri žrebanju. Ker še nimam deset let, Ti pošiljam tudi upanke. Upam, da sem jih pravilno rešila.

Kaj naj Ti opišem? Našo vas? Ne vem, kaj bi Te zanimalo. Ker upam, da ne bo moje pismo romalo v koš, Ti opišem našo vas. Več, ni posebnost velika, a ima veliko okolico. Zgradili smo nov Zadržni dom. Tudi osnovno šolo smo nameravali zgraditi, a za zdaj se ni nič. Gimnazija je oddaljena kakih pet minut iz vasi. Prebivalci so največ kmetje. Nekaj časa smo imeli tudi mizarstvo, a je propadlo.

Tudi v našo vas je prišla starša zima. Imamo precej snega. Se to Ti moram zaupati: veš, zelo rada se smučam. Sedaj smo imeli ves teden smučarski tečaj. Prišli so smučarji iz raznih krajev. Tudi najmlajši so bili. Zelo mi je bilo hudo, ker me mama ni pustila. Ako bi imela dolge hlače, bi me. Drugo leto pravi, da jih bom imela. Takrat pa moram na tečaj. Tudi ptičke imam zelo rada. Brat mi je naredil krmilnico in jaz jim vsak dan nosim hrano. Zelo sem srečna, ko opazujem ptičke skozi okno, kako zobajo. Vsak dan jih opazujem.

Za sedaj bom končala, pa še drugič kaj.

Prav lepo Te pozdravlja Jožica Skvarča.

4. razred osnovne šole, Črni vrh 38, pri Idriji

Dragi uredniki!

Hodim v 4. razred. 3. marca bom star 10 let. V šoli se kar dobro učim. Vse razrede sem končal z odličnim uspehom. Imam dva brata. Jaz sem najstarejši. Za nas skrbi mama. Oče se je pred tremi leti smrtno ponesrečil v jeseniški železnici. Zelo ga pogrežamo. Pred novim letom smo doživeli veselo presenečenje. Obiskala nas je zastopnica jeseniške železnice, ki nam je prinesla darila Dedka Mrza. Bratec in jaz sva dobila šolske torbice, vezke, svinčnike in barvice. Zvonko pa je dobil veliko žogo. Tudi mame niso pozabili. Dobila je denarno podporo. Vsi smo bili zelo veseli.

Koželj Edt, učenec 4. razr., Kranj - Orehek

Dragi uredniki!

Hodim v 4. razred. 3. marca bom star 10 let. V šoli se kar dobro učim. Vse razrede sem končal z odličnim uspehom. Imam dva brata. Jaz sem najstarejši. Za nas skrbi mama. Oče se je pred tremi leti smrtno ponesrečil v jeseniški železnici. Zelo ga pogrežamo. Pred novim letom smo doživeli veselo presenečenje. Obiskala nas je zastopnica jeseniške železnice, ki nam je prinesla darila Dedka Mrza. Bratec in jaz sva dobila šolske torbice, vezke, svinčnike in barvice. Zvonko pa je dobil veliko žogo. Tudi mame niso pozabili. Dobila je denarno podporo. Vsi smo bili zelo veseli.

Koželj Edt, učenec 4. razr., Kranj - Orehek

Dragi uredniki!

Hodim v 4. razred. 3. marca bom star 10 let. V šoli se kar dobro učim. Vse razrede sem končal z odličnim uspehom. Imam dva brata. Jaz sem najstarejši. Za nas skrbi mama. Oče se je pred tremi leti smrtno ponesrečil v jeseniški železnici. Zelo ga pogrežamo. Pred novim letom smo doživeli veselo presenečenje. Obiskala nas je zastopnica jeseniške železnice, ki nam je prinesla darila Dedka Mrza. Bratec in jaz sva dobila šolske torbice, vezke, svinčnike in barvice. Zvonko pa je dobil veliko žogo. Tudi mame niso pozabili. Dobila je denarno podporo. Vsi smo bili zelo veseli.

Koželj Edt, učenec 4. razr., Kranj - Orehek

nom v krempljih hitro popihal. Ob takih primerih sem žalostno zrl za njim in hudo mi je bilo za piščanca, ki ga je ta ropar ugrabil. Zato sem vsak dan čakal s kamnom na dvorišču kragulja. Vendar ga žal takrat sploh ni bilo.

Nekoga dne sva s prijateljem sklenila, da greva v bližnji gozd loviti kragulja, kajti približno sva vedela za njegovo skrivališče. S sabo sva vzela vsak svojo fračo. Ko sva prišla v gozd, sva šla počasi in se previdno ozirala v vrhove dreves. Precej časa sva tako tavala po gozdu in od napetega gledanja so naju bolele oči. Nenadoma sva na jasi kraj gozda zaslišala obupen cvilec glas. Stekla sva v ono smer, da pogledava, kaj se je zgodilo. Za nekim grmom sva opazila velikega kragulja, ki je s kremplji obdeloval mladega zajčka. Takoj sva se znašla. Pobraba sva vsak po en kamenček in ju s pračo poslala krvoločni roparici. Dobro sva pogodila. Kragulj je še z zadnjimi močmi srdito zamahnil s krili, nato pa je negibno obležal. Pobraba sva zajca in kragulja in se zmagovalno vrnili proti domu. Zajec je še dihal, zato sva upala, da bo ob skrbni negi okrevel. Več

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Kotar Emil, dijak, Konjščica 17, p. Zagorje ob Savi.

Križanka »NA STRAŽI«

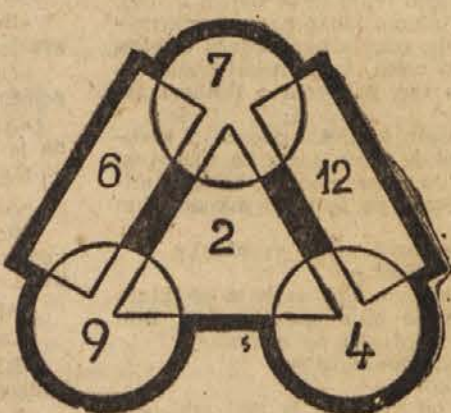
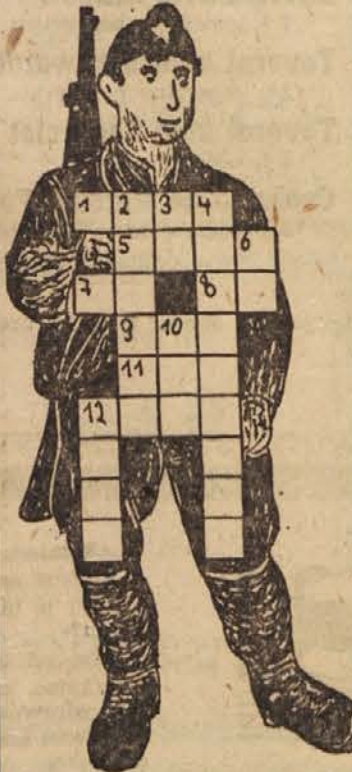
Vodoravno: 1. Reka v Albaniji, 5. kmet, ki orje, 7. pamet, 8. kazalni zalamek, 9. vprašalnica, 11. velik ptič tekač, ki živi v Afriki, 12. pokrajina v dalmatinski Hrvatski.

Navpično: 2. najobširnejša vrsta proze, 3. kemični znak za prvo tridij, 4. član »Kranjske Čbelice«, 6. oko, 10. starodavno orožje, 12. vrtna uta.

REBUSA

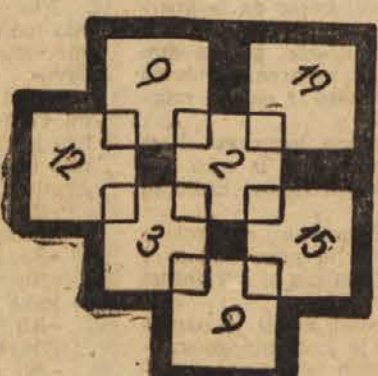
K = C

A = I

RACUNSKI LIK

V vsakem krogu, pravokotniku in trikotniku mora vsota števil znašati 19. Ustrezajoča števila ostavi v prostore, kjer se posamezni liki sečeta!

PRODUKT IN KVADRATI

V vsakem kvadratu mora produkt števil znašati 32. Poišči pravilne faktorje ter jih postavi v prostore, kjer se posamezni kvadrati seka!

PRVI NASTOP

Drsanje je zimski šport, ki navdušuje mladino. Tudi v Celju so za to panogo navdušeni predvsem mladi, drsalnice pa je v Mestnem parku. Na ledeni ploskvi se izživljajo in uče. Med tiste, ki izkoristijo čas za učenje moremo šteti mlade umetne drsalce. Kar precejšnje število jih je. In vsi bi radi nastopili. V četrtek se jim je ponudila priložnost. Nastopili so med odmorom hokejske tekme. Seveda ne vsi, temveč le najboljši. Ti so pokazali kar solidno znanje in potrdili, da

Celjski grad pozimi

njihovo učenje ni bilo zaman. Nastopili so: 9-letna Košič Marjanca, 8-letna Breda Presinger, 13-letna Halka Sušteršič, 15-letna Marjanca Flajs in 13-letna Marinka Gračner.

Med vsemi je še posebno presenetila Marinka Gračner. Z lepim drsanjem in sigurnimi skoki je dokazala, da je talentirana drsalca. Sprva se jo je polastila trema, kar je povsem razumljivo, saj je prvič nastopila pred gledalci. Le-ti so jo po končanem nastopu nagradili s ploskanjem. Znanci in prijatelji pa so ji za uspeh prisrčno čestitali. Marinka je bila po vsem tem ginjena,

saj kaj takega ni pričakovala. Stopile so ji solze v oči in brez besed je odhitela v slačilnico. Komentar je vsekakor odveč.

Brez dvoma se strokovnjaki odrekli v Marinki talent za umetno drsanje. Do vidnejših uspehov pa jo čaka še dolga pot. Ako bi imela priliko vaditi na umetnem drsalšču, s čimer bi bile odstranjene mnoge nevednosti, bi bila pot precej krajša. Koristno bi pač bilo, da bi v Celju pričeli z gradnjo tega tako prepotrebne zimske športnega objekta.

Dobraje Mirko, dijak, Celje, Linhartova 5.

Azurna obala splavalala po vodi?

Ljubljana, 19. febr. Kot smo zvedeli, je državni košarkarski prvak Olimpija pred nekaj dnevi prejel veliko, da bi se pod zelo ugodnimi pogoji udeležil mednarodnega turnirja v Antibesu na Azurni obali. Zasedba na tem turnirju bo izredno močna, saj so svojo udeležbo prijavili že Simmenthal (Milano), Lokomotiva (Bukarešta), Sabre (moštvo ameriških letalcev) in prvak Francije.

Ker pa bo turnir na Azurni obali med 7. in 9. aprilom Olimpija še ni prijavila svojega sodelovanja. Med 11. in 14. aprilom bo v Ljubljani mednarodni četverboj študentskih reprezentanc Bolgarije, CSR, Francije in Jugoslavije. Študentske reprezentance bodo v glavnem državne reprezentance in ker bo Olimpija sestavljala jedro jugoslovanskega moštva, bo bržčas morala ugodno povabilo odkloniti.

Še vedno brez nasprotnika

Košarkarji Olimpije in turška košarkarska zveza se še vedno ne moreta sporazumeti za datum prvega srečanja med turškim državnim prvakom in Olimpijo v okviru tekmovalnega za evropski košarkarski pokal. Znano je, da je FIBA določila kot zadnji termin 25. marec. Zveza pa je, da bo turški prvak znan šele konec marca. Ker

Olimpija v tem času tudi nima na razpolago dvorane, je predlagala, naj bi prvo tekmo igrali 3. ali 9. aprila v Carigradu. FIBA je pred dnevi javila svoj pristanek s pogojem, da se mora zmagovalec obvezati, da bo do 25. aprila odigral tudi obe tekmi z Akademikom iz Sofije. Tako doslej še ni natančno določen datum prvega srečanja za evropski pokal. Šele po odgovoru turške federacije, ki ga Olimpija pričakuje v bližnjih dneh, bomo lahko sporočili točen datum tekme in nasprotnika ljubljanskih študentov.

Olimpija na Poljskem

V okviru priprav za pokal evropskih košarkarskih prvakov bodo košarkarji državnega prvaka Olimpije odpotovali v nedeljo zvečer na Poljsko. Olimpija je povabil poljski državni prvak CWKS Legia iz Varšave, ki bo Ljubljancem vrnil obisk konec aprila. CWKS je pripravil za slovenske košarkarje naslednji razpored tekem:

- 26. februarja Olimpija - CWKS;
- 27. februarja Olimpija - poljska državna reprezentanca;
- 1. marca LKZ Lodz - Olimpija;
- 2. marca reprezentanca Lodza - Olimpija;

TEKMOVANJE »TRE-TRE«

Kako so se odrezali naši smučarji

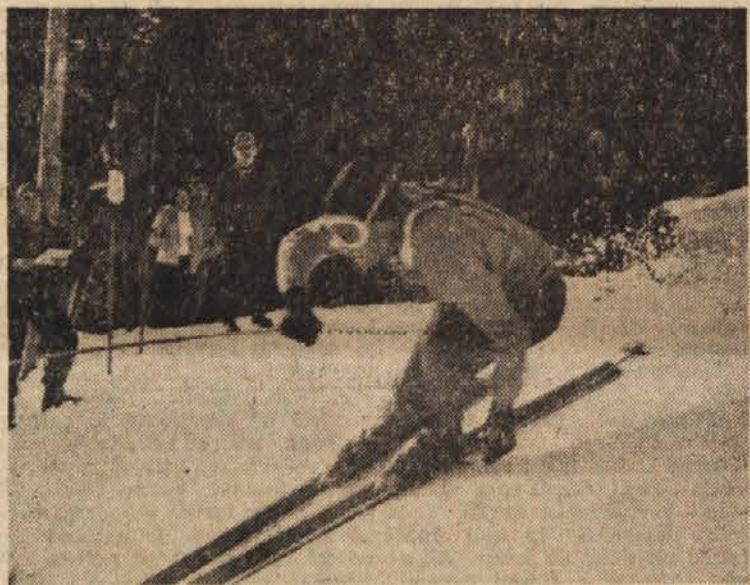
Ljubljana, 19. febr. — Sinoči so se vrnil iz Madonna di Campiglio naši smučarji, ki so se udeležili tekmovalnega v alpskem smučanju za »Pokal Tre-tre«. Konkurenca je bila precej huda, saj so razen naših in italijanskih sodelovali še avstrijski, švicarski, francoski, ameriški, bolgarski, kanadski, angleški, argentinski, finski in islandski smučarji, ki so bili med njimi odlični posamezniki. Le-ti so se odlikovali že na svetovnem prvenstvu v Badgasteinu.

Rezultati naših tekmovalcev v smuku, v katerem je zmagal Švicar For-

Pogačnik je padel in dosegel šele slabši rezultat. V veleslalomu je zmagal Italijan Alberti v času 2:22,9. 33. je bil Jože Pogačnik 2:40,1. 38. Ilija 2:44,7 in 49. Modrič 2:54,8. Vsega skupaj je startalo 60 smučarjev.

Gostovanje ljubljanskih skakalcev na Koroškem

Včeraj se je vrnila skupina ljubljanskih skakalcev, ki so pod vodstvom Vileta Bernika več dni uživali gostoljubnost športnega društva Zaho-

Jože Pogačnik v veleslalomu »Tre-tre«

rer z rezultatom 1:56,7 je Pogačnik dosegel 38. mesto 2:17,1. Ilija 40. 2:25,43. Križar pa 43. mesto 2:31,2. V slalomu je zmagal Francoz Duvillard v času 122,5 sek. Ilija je bil 38. v času 146,7.

Na Pohorju le domači

Maribor, 19. febr. — Tradicionalni tekem v takolimenovanem mariborskem slalomu so se udeležili le domači mariborski in smučarji iz Koroškega kota. Pri članih, ki jih je startalo 30 je na 500 m dolgi progi z višinsko razliko 180 in 63 vrata zmagal Ševčnikar s 153 pred Sobrom 156,4. Lunčnikom (vsi Braniki) z istim rezultatom in drugimi. Med članicami, ki jih je bilo 10 in ki so startale na 250 m dolgi progi z višinsko razliko 90 m in 32 vrata, je zmagala Krista Fanelid pred Milko Fanelid (obe Fužinar Ravne). Tretja je bila Zdobčeva iz Prevalj. Pri mladincih na isti progi je zmagal Fanelid pred Odozkom iz Trebovelj in Ivanom Modričem iz Zagreba.

mec v Avstriji. Preteklo nedeljo so bile skakalne tekme za pokal tega društva. Zmagal je Jemec (Lj) 211,1 (32. in 30.) pred Malerjem (Beljak) 203,7 (29. in 28,5), slede Toporš (Lj) 195,3 (28. in 28,5), Slibar (Lj) 191, Wiegelo (Zahomec) 179,5 (27,5 in 26,5), Franko (Lj) 168,2 itd.

OBVESTILO

Obvezni sestanek vseh nogometnih trenerjev s področja Ljubljane bo dne 24. febr. 1958 ob 16.00 v prostorih Nogometne zveze Slovenije. Zveza nogometnih trenerjev Slovenije sklicuje za 16. marec svojo letno skupščino ob 9.00 v prostorih Nogometne zveze Slovenije Ljubljana, Likoarjeva 9.

»Res je, od Jackove črpalke... Le kako, da se tega nisem spomnil? Slabo vozim, kadar nisi ti z menoj...«

»Nemara res, Leslie. Ščitnik na tvojem avtomobilu je nekam sumljivo skrivljen. Ali si se v koga zaletel?«

»Da, zaletel sem se, pa nisem bil jaz kriv. Pri predoru je neki norec tako naglo zavril, da sem se zaletel v njegov avto.«

»To je bil res norec,« sem se zasmel. »Vsekakor pa sem vesel, da smo se tu dobili. Ze zdavnaj sem te hotel seznaniti z žensko, ki sem jo moral ineti zaprti že od 25. marca...« Prijel sem ga čez pas in ga pripeljal k mizi: »Leslie, to je Kim April.«

Kim mu je graciozno ponudila roko: »Me vesele, gospod Tight.«

»In kako šele mene vesele! Ne morete si predstavljati, miss April,« je rekel Tight in držal njeno ročico v svoji šapi tako previdno, kakor bi se bal, da ji bo zdrobil prste.

Primaknil sem stol: »Sedi! Ker je preiskava ustavljena, te bo zanimalo, kar ti bo miss Aprilova povedala o Rothovem primeru.«

»Prav gotovo. To me zanima zlasti zato, ker sem bil navzile tvojim ugovorom trdno prepričan, da je ta očarljiva dama morilka.«

Kim Aprilova je mojstrsko znala le na pol odpreti svoje vlažne ustnice. »Ali ste še prepričani o tem?« ga je tiho vprašala.

»Vse je odvisno od tega, kaj mi boste povedali, miss Aprilova,« je rekel Tight.

Moral bi se začeti nevarna šahovska partija, vendar sem bil prepričan, da je ne bom izgubil. Nisem bil naiven, zato sem menil, da bom lahko odgovoril na sleherno Tightovo potezo.

Prav takrat je natakarn prinesel rake za Tighta. Po navadi, kakršno so imeli v tem lokalu, nam je natakarn zavezal serviete. Prijeli smo

FRANK HARPER

Newyorške NOCI

45 DETEKTIVSKI ROMAN

za vilice. Rothova zadeva je šla nekako v ozadje, prijatelja Tighta bi ne mogel ločiti od morskega raka niti množičen pokol.

»Izvrstno,« je rekel Tight. »Ni ga čez svežega jastoga. Glej no, ta je takšen, kakor da je pravkar priplaval iz morja!«

Sam nisem jedel skoraj ničesar, pil pa sem pivo, mrzlo ko led, in iznad kozarca ogledoval oba, ki sta spretno brskala meso iz oklepa morskega raka.

Tight je znal raka odlično razrezati, Kim pa je jemala koščke in sesala sok iz njih. Na krožniku so ostali le polomljeni rakovi kraki in zelenkasta drobovina.

Oddahnil sem se, ko je natakarn odnesel te ostudne ostanke in postavil na mizo skledo z vodo, da bi si umili roke. Nato sva si z Tightom prižgala cigare.

»Zdaj pa mi boste povedali, zakaj je napravil samomor tisti Roth, ki je imel mnogo milijonov in prav toliko najlepših žensk na svetu,« je rekel Tight.

»Kako pa veš, da je hotela to povedati?« sem bil presenečen.

»Tako si ti povedal danes dopoldne v pisarni policijskega predstojnika.«

Molčal sem. Natakarn nam je prinesel kavo, Tight je zmašil v svojo skodelico pet kock sladkorja.

GOSTOVANJE CLANA ZVEZNE LIGE

Danes »Zagreb« : »Ljubljana«

Prijateljska nogometna tekma med članom I. zvezne lige Zagrebom in ZNK Ljubljano, ki bo danes, se bo začela ob 15.30 na stadionu v Šiški.

Tekma bo ob vsakem vremenu - igrisče bo očiščeno.

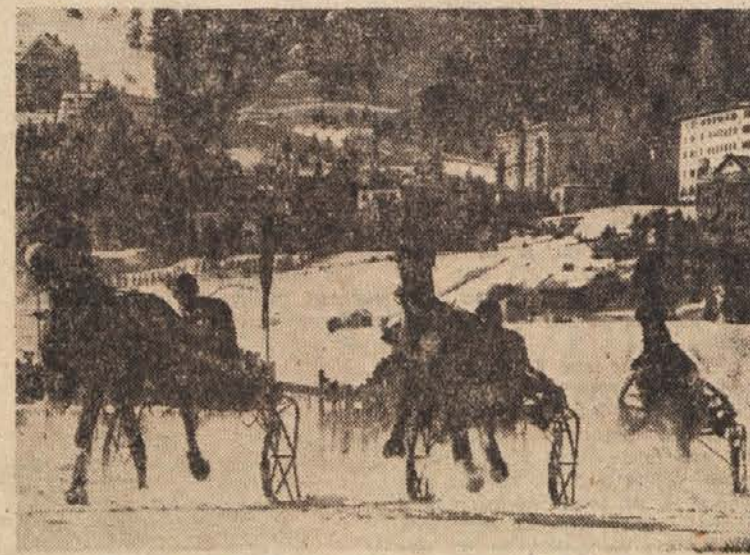
Na stadion bodo vozili posebni avtobusi izpred Ajdovščine, eno uro pred začetkom tekme.

Spartak : Honved 4:4 (4:2)

Subotica 19. febr. — Danes je imel subotški Spartak v gosteh budimpeštansko moštvo Honved. Srečanje, ki mu je prisostvovalo prek 6000 gledalcev, se je končalo z rezultatom 4:4 (4:2). Za Spartak so dosegli gole Tonković 2, ter Maravić in jenovaj po 1, za Honved pa Kasinczi 2 ter Budai in Tihiy po 1. Igrali so ob slabem vremenu in v globokem snegu. Vzile temu je bila igra zelo lepa, fair in borbena do zadnje minute.

Tekma brez odločitve

Montevideo, 19. febr. — Se bolj borbeni kot nogometaši so južnoameriški vaterpolisti. Na južnoameriškem prvenstvu v vaterpolu, ki je bilo v Montevideu, sta si Brazilija in Argentina razdelili prvo mesto. Srečanje med njima se je v zadnjem času končalo z rezultatom 2:2, toda odločitve ni prinesel niti prvi podaljšek, niti drugi, niti tretji, niti četrti pri stanju 6:6. Zato ima Južna Amerika v vaterpolu dva prvaka.

Dirke kasačev na zasneženih poteh v St. Moritzu

Ali bo hipodrom ostal tak kot je?

Ljubljanski stadion za konjske dirke še ni urejen za večje prireditve, ki naj bi bile na njem še pred poletjem

Skoraj smo pozabili, da imamo v Ljubljani, ob Savi, hipodrom oziroma stadion za konjske dirke. Morda to ime še ne ustreza, saj so graditelji zastali z delom po končani prvi fazi. Vendar je konjeniški šport s tem že dobil solidno podlago za nadaljnji uspešni razvoj. Hipodrom v Ljubljani je dal novo perspektivo našim rejcem kasaškega konja.

Stadion v Stožičah bo olimpijskih dimenzij in ko bo dograjen, bo prav primeren prostor tudi za množične prireditve družbenih organizacij, saj bo že na njegovi, 300 m dolgi prireditveni tribuni, ki je v grobem že pripravljena, prostor za okoli 25.000 gledalcev. Graditelji so v preteklem letu z minimalnimi finančnimi sredstvi splanirali prodorni teren, pripravili pa je 1000 m dolgo kasaško in 900 m dolgo trenersko stezo. Za nadaljevanje del so jim potrebna nova finančna sredstva, kajti strojno delo je sorazmerno drago, vendar bi bila le tako v kratki dobi treh mesecev lahko zgrajena kasaška in trenerska tekmovalna steza.

Investitor — Uprava hipodroma — si prizadeva, da bi dobila obljubljena finančna sredstva in pričakuje, da mu bosta nadaljevanje del omogočila OLO Ljubljana in občinski ljudski odbor Bežigrad. Z urejevanjem hipodroma, z ureditvijo zelene površine in parka, z graditvijo kasaške lope za konje, bi sedaj zapuščeni teren ob stadionu nedvomno dobil lepše lice. Zato graditev hipodroma ne gre obravnavati le kot strogo specifično akcijo, marveč kot obsežno, koristno komunalno urbanistično ureditev terena, ki bo nedvomno povzročilo turistično zanimivost našega glavnega mesta.

Z deli bi bilo treba resno pohiteti, saj je za dni od 1. do 4. maja dogovorjeno meddržavno kasaško srečanje in sicer Avstrija-Jugoslavija. Samo po sebi je razumljivo, da Uprava hipodroma, kot neakumulativna organizacija, sama od sebe ne more v začetni fazi graditve ustvariti zadosti finančnih sredstev. V bistvu ne gre za velik znesek (do 4 milijone din), ki bi z njim kmalu izvršili pomembno melioracijo dosega nekorišnega terena. Graditelji hipodroma bi vzdrževali tudi breg Save. Zemljišče obsega površino cca 20 ha.

Pred kratkim je bil v Ljubljani skupni sestanek kasačev in predstavnikov Uprave hipodroma. Kasači so se obvezali, da bodo s prostovoljnimi delom pomagali pri nadaljnji graditvi hipodroma, ki ga kot športni objekt vsekakor ne gre podcenjevati. Dr. D.

Špik TOVARNA
PERILA, PLETENIN IN
ROKAVIC — KRANJ
TOREJ **Špik**

»NOVOLES« Dolenjska lesna industrija NOVO MESTO

proda naslednja osnovna sredstva:

Parna lokomobila »Lanz«,

leto izdelave 1913, ogrevalna površina 26 m², s pregrevalcem, reducirana na 8 ATM, 60 KS. Lahko se vidi v pogonu.

Tračna žaga »Monarch«-Portland Oregon,

5 ft (stopa), nova, še ne montirana, s pripadajočimi deli, elektromotorji in montažnimi načrti, brez preki-dalcev.

Ladijski Diesel motor

»KLOCKNER HUMBOLDT DEUTZ«, tipa F3 M 417, 3 cilindri 5765 cm³, 1150—1200 obratov v minuti.

Elektr. generator »Procksch & Co., Wien,

tip GA 23.400/230 V, 30 KVA, 1000 o/min, 50 HZ, z budilko.

Tovorni avto Renault

7 t, generalno popravljen.

Tovorni avto Borgwardt

3 t, generalno popravljen.

Tovorni avto Chevrolet

3 t, neuporaben.

Osební avto Mercury-Ford,

šest sedežen, dobro ohranjen.

Vsa osnovna sredstva si interesi lahko ogledajo pri podjetju vsak dan od 8. do 14. ure. — Za vsa pojasnila se obračajte na »NOVOLES«, Novo mesto, telefon 109.

125

Naslov svetovnih prvakov v prostem drsanju sta pred dnevi osvojila v pariški Palači športov Kanadčana Barbara Wagner in Robert Paul, ki ju kaže posnetek pri izvedbi ene izmed težkih figur.

»TELEVIZIJSKI TOŽILEC«

Edina oddaja za odrasle, menijo eni, drugi pa trdijo, da takšno zasliševanje ni na mestu

- Vsako nedeljo ob desetih zvečer naravnajo ameriški televiziji-ski naročniki svoje sprejemnike na valovno dolžino družbe ABC
- In gledajo oddajo, ki je bolj podobna zasliševanju tretje stopnje kot pa zabavnemu programu. Iz tedna v teden se ponavlja isti prizor: v zatemnjenem studiu družbe ABC sedi na levi poročevalce Mike Wallace, na desni pa njegova »žrtev«.

Močni žarometi osvetljujejo »televizijsko žrtev«, tako da se vidi sleherni premik mišice na njenem licu. Televizijski zasliševalec se pokaže na platnu le kdaj pa kdaj, kadar zastavi zasliševanemu kakšno posebno vprašanje, s katerim ga spravi v zadrego ali ga prisili do laži. Oba sedita na preprostih stoli, pred njima so na mizi listi papirja, cigarete in dvojce

kozarcev z vodo. »Nočna runda« traja okoli pol ure, v tem času pa spravi Mike svoje žrtve po večkrat zapovrstjo v neprijeten položaj, iz katerega se izvlечеjo le z lažjo.

Gre za intervjuje v obliki zasliševanja. Wallace si izbira žrtve glede na trenutno aktualnost. V minulih šestih mesecih je tako televizijsko zaslišal vrsto ljudi, med njimi angleškega novinarja Muggierdga, ki je napadal britanski dvor in so ga zato v domači državi bojkotirali, znano hollywoodsko klepetuljo Elso Maxwell, ki je odgovarjala na vprašanja v zvezi z »mednarodno bratovščino zastojkarjev«, slovitega arhitekta Franka Wrighta, gangsterja Mikea Cohena, nekdanjega Al Caponejevega pomočnika, ki je izjavil pred televizijsko kamero: »Nisem ubil nikogar, ki bi tega ne zaslužil.« in seveda še vrsto drugih ljudi.

Cepprav Mike izprašuje ljudi, ki so vajeni nadležnih vprašanj, vedno doseže cilj: v veliko veselje televizijskih gledalcev spravi svojo žrtv v kaj neugoden položaj.

Med kritiki televizijskih oddaj ima precej zagovornikov. »To je edina oddaja za odrasle v ameriški televiziji,« je zapisal neki list, drug dnevnik pa je dodal, da se Wallaceova oddaja lahko meri glede priljubljenosti s televizijsko tekmo za 64.000 dolarjev.

Vsi kritiki pa niso tako navdušeni, saj Mike pripravi žrtve pogosto do tega, da govori o svojih najbolj skritih lastnostih in izgubi kontrolo nad lastnimi mislimi. Včasih baje postane vse skupaj neokusno, Wallace pa pravi o sebi, da je »televizijski javni tožilec«, ki prisili nekatere osebnosti, da govorijo prav o tistem, kar bi rade zamolčale.

Zanimive so priprave na oddajo. Posebna skupina zbira nekaj tednov poprej vse moreče gradivo o povabljeni osebnosti. Zlasti iščejo originalne izjave in citate,

ki so značilni za tega ali onega zaslišanca. »Najprej prisilim svojega sobesednika, da pove, kako »javno« misli o tej ali oni stvari, potem pa mu postrežem s citatom, ki ga je dal ob ustreznih priložnostih morda nekaj let poprej. Igram vlogo hudičevega advokata,« pravi Wallace o sebi in svojem delu.

Zaradi vsega tega se je Wallace prijel vzdevek »najbolj sovraženega človeka v ZDA«, vendar nič ne kaže, da bi kaj kmalu zmanjkalo žrtv za njegove oddaje. »Prihajajo kar sami. Morda zato, ker bi radi nastopili pred javnostjo, mogoče cenijo poziv na duhoviti razgovor, pogosto pa tudi zaradi tega, ker bi radi nekaj povedali široki javnosti, pa jim to sicer ni mogoče.« Wallace torej ne bo ostal brez žrtv. Njegovo ponudbo je doslej zavrnila le pevka Eartha Kitt.

Čaj pijejo milijoni

V začetku 17. stoletja se je čaj uveljavil v nekaterih evropskih deželah najprej kot zdravilo, leta 1686 pa so ga začeli uporabljati kot osvežujočo pijačo. Potem je potrošnja naglo naraščala, zdaj je čaj priljubljena pijača milijonov ljudi po svetu. Najpogostejša pridelava na Ceylonu, v Indiji in na Kitajskem, za največje potrošnike pa veljajo Angličani.

Cejlonski čaj ima razen dobrega okusa tudi prijeten vonj. Voda postane pri kuhanju pomarančna ali bakrena, tak čaj pa je mogoče mešati tudi z mlekom. Indijski čaj je močan in izrazito diši, ni pa posebnega okusa. Barva je enaka kot pri cejlonskem, mešanica z mlekom pa ni tako posrečena.

Kitajski čaj ni tako močan, zato pa najlepše diši. Sveži čaj je svetlorumene barve in je najboljši brez mleka. Kitajci pridelujejo tudi zeleni čaj, ki ga pri nas le slabo poznamo. V severni Afriki pijejo zeleni čaj, ki mu pravijo »gunpomder« in ki nekoliko diši po meti.

Rusi pripravljajo zelo močan čaj v majhnih čajnikih. Na pladnju postrežejo tudi s krompom, tako da si lahko vsakdo pripravi čaj po lastnem okusu. Sladkajo ga, dodajo limono in pokrijejo skodelico s krožnikom, da čaj ostane toplel. Zraven ponudijo marmelado.

Angličani uporabljajo velike kofinaste ali porcelanaste čajnike. Preden nalijejo čaja, dajo v skodelico presno mleko.

Kitajci mešajo v enakem razmerju čaj in posušen jasminov cvet. V skodelico, ki jo ogrejejo s krompom, dajo nekaj te mešanice, nato pa nalijejo vrele vode in skodelico pokrijejo s krožnikom. Sladkorja v čaj ne poznajo.

Marokanci dajejo v čajnik hkrati s čajem tudi ščepec sveže mete in nekaj kock sladkorja. Z dišečo pijačo postrežejo v čašah. Po navadi dobi vsak gost tri čase čaja. — Francozi najprej zavrejo vodo, nato pa dodajo po eno kapno žličko čaja za vsakega človeka in še eno za čajnik.

Drobne ZANIMIVOSTI

VZROK ZA LOČITEV

Lana Clermont iz Miami je vložila tožbo za razvezo zakona. Dejala je, da je mož vseh pet let zakona ni peljal niti enkrat na sprehod ali v družbo. »Samo dvakrat me je peljal ven, in sicer na dan poroke in drugič pred mesecem dni na pogreb svojega šeta.« Sodišče ni ugodilo njeni zahtevi, pač pa je naročilo možu, naj si kupi knjigo o lepem vedenju.

MOTORIZIRANO MASČEVANJE

V angleškem Chathamu se je velik avtobus sredi noči zaletel v hišo Alice Brathfordove. Avtobusni sofer se je na ta način hotel masčevati svoj bivi dragi. Žrtvi ni bilo, le spalnico nekdanje zarotnice so morali temeljito popraviti. Motorizirano masčevalec je na policijsko mirno povedal: »Zal mi je, da nisem vzem večjega zaleta.«

PREMOG IN VODNI CUREK

V ukrajinskem Dombasu so odprli prvo rudniško jamo, v katerem »kopljejo« premog z vodnim curkom pod visokim pritiskom. Pravitjo, da znaša dnevna zmogljivost 500 ton. Pod zemljo in na površini so najprej postavili ustrezne naprave, med drugim stroj za razbijanje premoga, črpalke in sušilnice. Voda spravlja »izkopanje« premog 240 metrov daleč. Ob strojih je zaposlenih osem rudarjev.

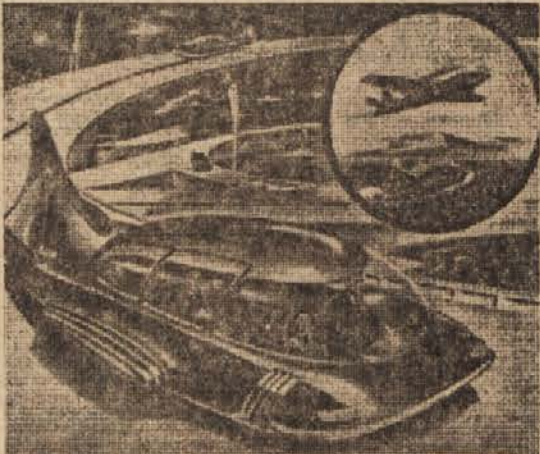
UMRL JE SILVA RONDON

V Rio de Janeiru je umrl v starosti 92 let maršal Candido da Silva Rondon, razkošni brazilski pragovod. V letih 1913/14 je v družbi kasnejšega predsednika ZDA Theodorja Roosevelta raziskal pragovode od zahodnega dela Brazilije do izliva Amazonke.

PREVELIK OPTIMIZEM

Neki bostonski list je od nekdaj snel novice, da bi se znani filmski igralec Charlie Chaplin rad vrnil v ZDA. Chaplin je izjavil, da so govorice v zvezi z njegovo željo po vrnitvi »pretrgano optimistične«.

Spričo izredno naglega tehničnega razvoja ni več predmet prebujne domišljije prevoznega sredstva, ki bo po potrebi vozilo po kopnem, po vodi in po zraku. Posnetek kaže osnutek novega avtomobila (v krogu kot letalo); pogonsko energijo bi zagotovili atomi

Troje nadstropij v štirih dneh

V minuli sezoni so začeli graditi betonske stanovanjske hiše po novi metodi, po kateri je v štirih dneh mogoče zgraditi trinadstropno poslopje. Metoda je zasnovana na premičnih lesenih opazih, v katere sipajo beton. Opažev med betoniranjem ne smejo, marveč jih počasi premikajo navzgor, kakor se beton pri-

merno strjuje. Dviga jih hidravlično dvigalo.

Za vse to je seveda potreben natančen gradbeni načrt, posebno kvalificirani delavci in primerna gradbiščna oprema. Beton je treba nenehoma sipati med lesene opaže. Vse gre kot na tekočem traku, pripravljeni morajo biti ljudje, ki takoj vstavijo okenske okvire, delovnega procesa ni mogoče prekiniti.

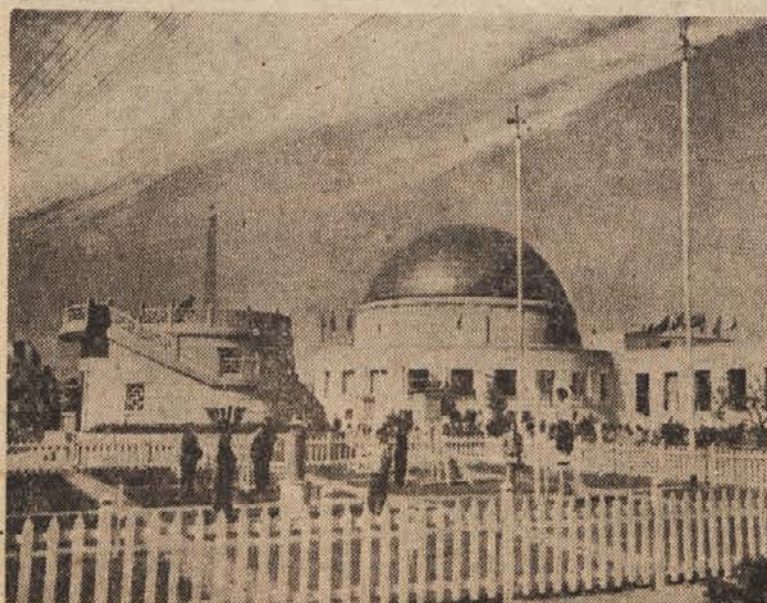
Prva poslopja, ki so jih po tej metodi zgradili v švedskem Göteborgu, imajo 15 cm debele zunanje zidove, notranje stene pa so izolirane z mineralno volno in s ploščami iz lahkega betona. Izolacijska sredstva nameščajo hkrati z dviganjem opažev. Tla napravijo iz betona, ki ga na eni strani obdajo z lesenitno ploščo, tako da so tla gornjega hkrati tudi strop spodnjega nadstropja. Zidov in sten ne ometavajo, na zunanji jih pokropijo z barvo, znotraj jih prepletkajo ali obložijo s tapetami.

Otroci v kletki

V ameriški državi Washington so zaprli mater in njenega prijatelja, ker sta imela troje otrok več let v kletki. V stanovanjski prikolici sta se vozila iz kraja v kraj. Kletke so bile tako majhne, da se petletni deček v eni izmed njih ni mogel niti zvrnati.

Nekateri petični Američani imajo kaj svojevrstne muhe in za take je farmar John Reynolds iz Texasa pripravil posebno razvedrilo. Proti odškodnini 350 dolarjev lahko lova in senzacije željni denarni mogoteč ustreli določeno žival iz Reynoldsove črede, ki šteje okoli dve sto glav. Na sliki: George Cowden na svoji lovski trofeji, za katero je dal lepo odškodnino...

PLANETARIJ V PEKINGU

Pekinski planetarij, ki so ga pred mesecem dogradili in ga opremlili z napravami vzhodnonemške tovarne Zeiss, si zdaj ogleda dnevno okoli 3000 ljudi. Šole prihajajo izlete, na katerih si mladi rod ogleduje naprave v planetariju in si tako zbuja zanimanje za znanstveno delo. Večji posnetek kaže zunanjo podobo planetarija v Pekingu — ta je eden izmed 23 planetarijev, kolikor jih je zdaj na vsem svetu — na drugem pa so s projekcijskimi aparati pokazali obiskovalcem podobo komete Donati.

VARNOŠTNE BARVE

Britanski predlog za enotni sistem barv na posameznih delovnih mestih

Britanska ustanova za standarde je priporočila v svoji najnovejši publikaciji o varnostnih vprašanjih v industriji uporabo barv za preprečevanje in zmanjševanje števila delovnih nezdod. V tej brošuri propagirajo uvedbo enotnega sistema barv, po katerem bi opozarjali na nevarnosti in tudi na kraje, kjer je opravljena varnostna oprema.

Ker se ta priporočila nanašajo na tovarne, rudnike, delovna mesta in industrijske naprave, pričakujejo, da bodo postopno odstranili zmešnjavo, ki vlada zdaj v uporabi raznih varnostnih barv. Med poglavitnimi prednostmi enotnega sistema omenjajo to, da se bodo delavcem na določenih delovnih mestih vtisnile v spomin barve in znamenja, ki pomenijo to ali ono nevarnost, hkrati pa se delavci ne bodo več zmedli, če bodo prišli na drugo delovno mesto ali v drugo tovarno, ker bodo tam iste barve opozarjale na enake nevarnosti.

Britanska ustanova bo v kratkem priporočila svetovno standardizacijo tako imenovanih varnostnih barv. Mednarodni pravilnik, ki ga bodo — tako upajo angleški strokovnjaki — sprejele tudi druge države, bo pomagal delavcem, ki hodijo na delo v

druge dežele, da se bodo tudi tam ob pogledu na iste barve varovali delovnih nezdod.

Oglejmo si v kratkem priporočila te angleške ustanove. Nanaša v glavnem na rdečo, pomarančno in zeleno barvo, seveda v ustreznem odtenku. Rdeča barva pomeni »stoj«, pomarančno rumena opozarja na nevarnost, zelena pa označuje kraj, kjer je opravljena zaščitna oprema, in tudi varno pot med industrijskimi napravami. Te tri glavne barve bi uporabili v primernih kontrastnih kombinacijah. Rdeče-bela šahovnica bi na primer označevala vrata v skladišče petroleja. Geometrijski liki krog, trikotnik

in pravokotnik bi izpopolnjevali z barvo nakazane nevarnosti, njihov pomen pa bi bil vedno isti. Rdeči krog bi se poudaril nanašal na določeno opozorilo.

Nekaj primerov: z rdečo barvo bi prevlekli gumb, ročico, vzvode in žice, ki jih uporabljajo za ustavljanje strojev v primeru nevarnosti, enako pa bi bila obarvana tudi gasilska oprema. Rdečebel kvadrati bi označevali ovire. Pomarančno polje s poševnimi črtami bi opozarjalo delavce na neravna tla in na ovire na tleh, zeleno bi bili prepletkani vsi zasloni izhodi v primeru požara.

Prav tako priporočajo zeleni križ namesto dosedanjega rdečega na omarih za prvo pomoč. Razlaga: barva križa mora biti v skladu s pomenom zelene barve, ki vedno označuje varnost in zaščitenost, medtem ko rdeča barva opozarja na previdnost in nevarnost.

Ali je kriv X?

Profesor tehnološkega inštituta ameriške države Illinois je spoznal enega izmed vzrokov, zaradi katerih študentje ne marajo matematike. Prof. Karl Menger je ugotovil v minulih enajstih letih, da so algebra in druge matematične panoge prepolne najrazličnejših simbolov in nejasnega izrazoslovja. Matematika ni jasna in precizna znanost, kakor si to mnogi predstavljajo, pravi omenjeni profesor.

Za primer navaja prof. Menger »zloglasni« matematični X, ki včasih označuje neznanost, zaradi katere ima diajak kopico težav, prav tako pa lahko predstavlja funkcijo, spremenljivo vrednost odseka na abscisni osi v analitični geometriji in še marsikaj.

Morski prašički imajo ribje oči

Japonski zdravnik dr. Cui iz Okajame je večkrat zapovrstjo presadil ribjo roženico v oči oslepelih morskih prašičkov. Čez mesec dni so prašički spet spregledali. Zdravnik si za sedaj še ne upa trditi, da bi bilo kaj takega mogoče tudi pri ljudeh.

»Matematik, si je izoblikoval čut za razlikovanje pomena tega znaka, pravi Menger, za učenje pa so takšni znaki z več pomeni brezupna zmeda. Zato svetuje, naj bi matematiko napravili jasnejšo in s tem bolj razumljivo bodočim študentom naravoslovske ved in tehnike. Profesor upa, da bo vsaj delno tudi sam prispeval k odstranitvi zmešnjave, ki je nastala spričo tega v matematični znanosti.

...pa se še najdejo zlobni jeziki, ki si upajo trditi, da vse do poldneva nič ne delam!